

elektronická KAPITÁNSKÁ POŠTA

metodický a informační zpravodaj HKVS

číslo 67, únor 2021

Aktuálně:

**Skare – příloha pravidel o měření
a posuzování plochy plachet**

Metodika:

Výdřeva lodi P550

„Míšo, pojď s náma na procházku!“, říká maminka. Míša, že ne. „Míšo, přece nebudeš sedět celý dny doma u počítače, tak jdi alespoň na chvilku ven!“ „Ale mami, co bych tam dělal, mně se nechce.“ „Míšo, je přece normální jít aspoň jednou za den se provětrat.“ „Mami, tak mi ukaž, kdo chodí ven. Kdo z osmiček, devítek chodí ven.“ „Michale, prostě půjdeš na chvíli ven, to je na facku tohleto!“ A Míša šel ven, vylezl na zahradu a lehl si na sluníčko do spacáku na karimatku...

To jsem si nevymyslel, dotyčná maminka mi poslala i fotku Míši, jak leží na zahradě. Ta historka by byla úsměvná, kdyby v sobě neskrývala ten hrůzný stav, do kterého se dostává stále více dětí, náctiletých, včetně chlapců a děvčat našich oddílů. Po roce doma už je nic nebaví, nic se jim nechce a ztrácejí motivaci pro cokoliv. Je to s malou přestávkou už rok, co jsou zavření stále doma. Co je rok pro nás dospělé? Zas až tolik ne. Ale co je rok například pro čtrnácti-patnáctiletého kluka? Takový kluk může za rok vyrůst, změnit hlas, naučí se břitkými argumenty odpálkovat rodiče, sportovně se

posune, zesílí, zvládne eskymáka, stáhne stovku ke dvanácti vteřinám, jde na první rande, prostě se překotně rozvíjí. Normálně v normální době. Anebo taky upadne do stavu, v jakém je Míša...

Nemám radu, nevím, jak na to, každý je jiný, ale měli bychom to zkusit překonat. Víme o všech svých oddílových dětech, jak se mají? Víme, co dělají ti, kteří nechodí na online schůzky? Nepotřebují nějak pomoci, třeba jen telefonátem od kapitánky či kapitána, který se zajímá, jak se jim daří? K tomu patří i péče o oddílovou radu, tým, bez kterého oddíl nemůže pořádně fungovat. A oddílové rady včetně kormidelníků a kormidelnic budeme při obnově činnosti oddílů hodně potřebovat. Kluci i holky si za rok mohli lehce zvyknout na online stav bez víkendovek, brigád, akcí i pořádných schůzek a někteří možná nebudou chtít znovu naskočit do opětovně se rozjíždějící činnosti. Budujme sounáležitost oddílových rad i na dálku, rozvíjejme tato společenství, i nezávaznými chaty po schůzkách nebo společným plánováním tábora. Oddíl bez několika členů přežije. Oddíl bez několika členů vedení to může mít horší.

Sestry a bratři, na závěr omluvte zdržení, se kterým vychází únorové číslo Kapitánské pošty. Časové možnosti a klid na práci v rodinách redakční rady nejsou ideální...

Hodně zdraví,

CEDNÍK

Skare – příloha pravidel o měření a posuzování plochy plachet 8

Metodika Výdřeva lodi P550 14

Štěstí přeje připraveným KLUBOVNA PŘÍSTAVU RETRA BRANDÝS 31

Kapitánské zkoušky 2021 36

Skauting na dálku?
Základní rozcestník
podpory a souhrn
podnětů k aktivitám

ZPRÁVY Z HKVS

Vzhledem k tomu, že stále pokračují epidemická opatření, tak i v tomto roce dosavadní setkávání HKVS probíhá v online formě. Situace si vyžádala i další změny. Navigamus byl přeložen o rok, na 2. –5. 6. 2022, místo zůstalo stejné, akce se bude konat na jezeru Matylida v Mostě.

Jarní sraz byl posunut na pozdější termín, místo původně plánovaného Navigamu na 4. –6. 6. 2021. Pokud bude vývoj příznivý, potkáme se v Českých Budějovicích, konkrétně v Českém Vrbném, a akce bude koncipována jako převážně venkovní. Jak možná tušíte z místa konání, můžete se těšit na divokou vodu. Slalomový kanál má více částí různých obtížností, je tedy vhodný jak pro začátečníky, tak pro pokročilé.

Bylo zahájeno přihlašování na Individuální kapitánskou zkoušku, pokud tedy oddílů chybí kvalifikace, jedná se o velmi dobrou příležitost si ji doplnit bez účasti na lesní škole. Začínat budeme v dubnu, první praktické zkoušení by mělo proběhnout na jarním srazu, ověřování většiny teoretických kompetencí bude probíhat online formou. Podrobnosti najdete v samostatném článku. Dále pracujeme na nových Plavbách a probíhá příprava Kapky HKVS 2021, Skare a Jachetního víkendu.

ŠÍŠULE

VODÁCKÉ DESETIKORUNY KE 4. 3. 2021

Ještě před koncem roku jsme se posunuli v modrání celorepublikového koláče darovaných desetikorun za rok 2020 z 88 % na 92 %. Pro rok 2021 čekáme na dokončení registrace (v HKVS ještě nevíme, kolik je aktuálně vodních skautů), ale darované desetikoruny už

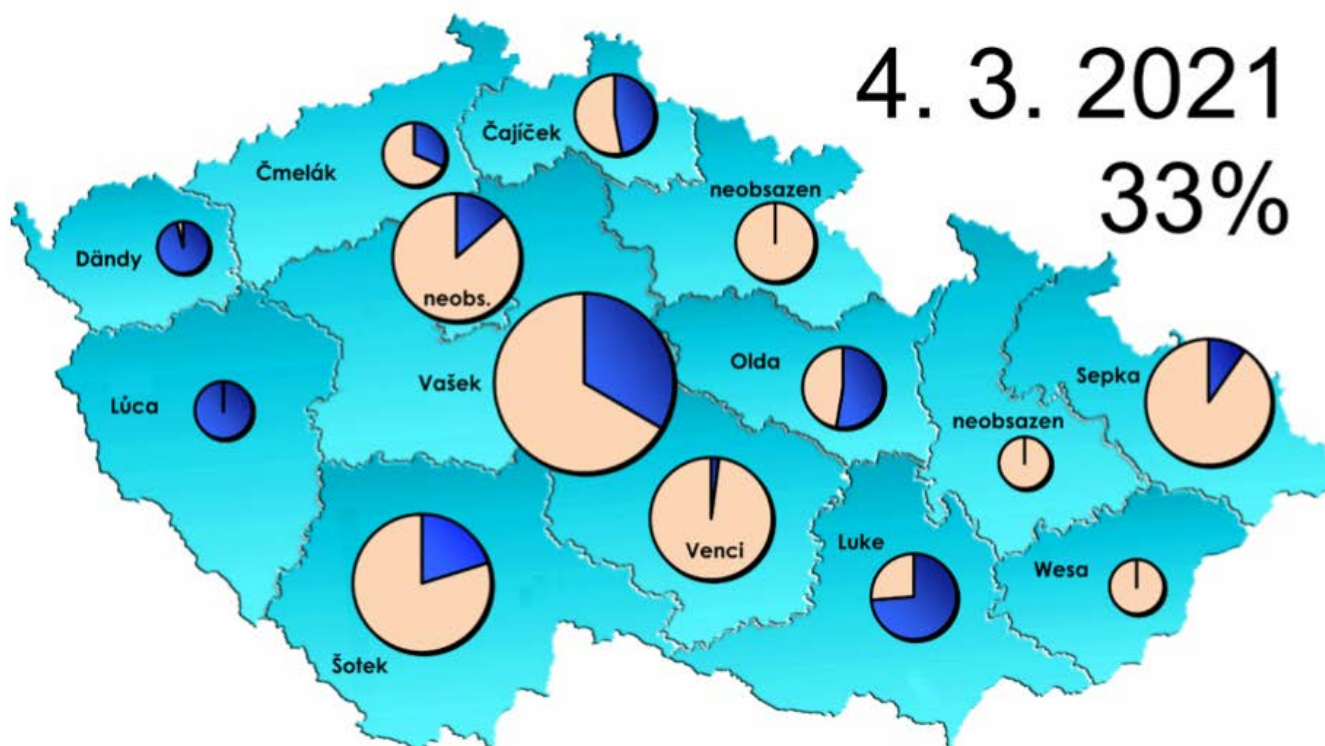
nyní představují třetinu loňského počtu skautů.

Aktualizovali jsme souhrnnou tabulku za poslední 3 roky, ze které je patrné, kolik který oddíl měl vodáků a kolik které středisko darovalo a jak se přijaté dary na vodácké desetikoruny po letech

rozpočítaly. Jedná se Excelovou tabulku, která snadno umožní filtrování i kontrolní výpočty:

<http://vodni.skauting.cz/upload/hkvs/10kc/souhrn2018-2020.xlsx>

Kompletní informace o Desetikorunách a jejich využití jsou na

Spoj čírcou podobu vody, kterou znáš, ke skupenství pevnému, plynovému a kapalnému. Použij vždy jinou barvu pastelky/fixy.

Plyné skupenství

Pevné skupenství

Kapalná skupenství

Z čírcou podobu vody, kterou znáš, ke skupenství pevnému, plynovému a kapalnému. Použij vždy jinou barvu pastelky/fixy.

Už letos postavíš nebo postavíš sněhuláka? Jak asi vypadá?

Zkouleli jste někdy udělat sněhuláka námořníka nebo kapitána? Pojď si jej s námi nakreslit podle návodu, abyste věděli, jak může vypadat, a potom si jej venku s celou rodinou postavte.

- 1/ velká koule na zem, tu je potřeba pořádně upevnit na zem, aby se nekytala
- 2/ menší koule přijde na tu první
- 3/ malá koule jako hlava
- 4/ dvě menší koule nebo válečky jako sněhulákovy ruce
- 5/ oči z kamínků a nos z mrkvy
- 6/ do ruky pádlo, nebo...

U skautů a skautek se mod/kré stránky navazují na příběhy Navigamu, korzára Augustina Heřmana, a také půvabnou loď La Grace. Dvojstrana se pak věnuje názvům typů lodí podle oplachtění. Máte zpracovaný program k oplachtění? Poděle se s ostatními oddíly a pošli nám jej jako programový tip do redakce!

Budeme rádi.

● FOTO: ARCHIV PŘÍSTAVU ESKADRA OSTRAVA

Mo^d/_kré stránky 1/2021

PRO VOJNÍ BRATRY A SESTRY

Z prvních kapitol

Přítelkyně

Janův přítel

Esencia Kapitána

Augustin Heřman, námořník a korzář

La Grace

Mo^d/_kré stránky

Pro českou námořní roman vitaným soustem a jméno **La Grace** nese dnes nejznámější česká loď. Ta je však replikou brigy, typu asi o sto let mladšího, než byla Heřmanova holandská flauta.

flauta

briga

Názvy typů lodí podle oplachtění (válečných podle dělových palub) sjednotilo až 18. a 19. století. Základní plachty jsou ráhnové příčné, ráhnové podélné, kosatky (přídové plachty) a stěhovky mezi stěžni.

Škupa

Kotr

Kotek (koč)

Yawl (jól)

Škuner

Trojstěžňový škuner

Škuner s vroholovými ráhnovými plachtami

Brigantína

Škunerová briga

Briga

Barkantína

Bark

Pinoplachtník

KDO SE PODÍLEL NA LOŇSKÝCH ČÍSLECH KAPITÁNSKÉ POŠTY?

Kapitánská pošta by nebyla bez autorek a autorů článků, fotek a dalších příspěvků, těch, co je shánějí, co vymýšlejí redakční plán, co připravují články a fotky na sazbu, co vysázejí číslo do finální grafické podoby a co udělají korektury.

Všem níže jmenovaným patří velké poděkování!

ŠÉFREDAKTORKA KAPITÁNSKÉ POŠTY KULDA

ZA ROK 2020 SE NA KAPITÁNSKÉ POŠTĚ PODÍLELI:

Kateřina Arientová – Kačka, Pavel Bacík – Satys, Dalibor Bambas, Václav Bartuška, Vladimír Cvrček – Vezír, Klára Čenovská – Chobot.,

Rozárie Čenovská – Izolepa, Ondřej Čenovský, Renata Čížková – Renča, Matyáš Ebel – Decibel, Šárka Fabiánová – Borůvka, Tomáš Fiala – Fialík, Jan Fischer – Hvězdář, Dana Fischerová, Tomáš Foldyna, Ondřej Friedrich – Guru, Milan Hanuš – Jelen, Miroslav Havlík – Mira, David Herudek – Shras, Martin Hrošek – Soptík, Michal Janata – Kalich, Petr Kalousek – Robinson, Jana Karaová – Kulda, Jan Kebrle, Ráchel Kellerová – Elen, Tomáš Klindera – Kokos, Klára Klinderová – Škvrně, Tomáš Kočica, Lucie Kolářová – Lůča, Martina Lejsková – Čiko, David Malát – Králík, Petr Maršolek – Kolosáňka, Marek Mika – Cvak, Petr Náhlavský – Náhl, Marek Niesig – Ketcha, Jan Osolsobě – Jéňa, Tomáš Oravec

– Šamot, Oldřich Pešina – Olda, Martin Pícek – Silva, František Pospíšil – Pošťák, Douglas Ruml, Miki Ryvola, Alena Řídká – Alča, Pavel Savin, Fredy Schubert, David Svoboda – Cedník, Alena Šerhanťová – Fižďa, Filip Šrámek – Sid, Michal Turek, David Urban – Ňuf, Petr Váňa, Martin Vašíček – Mrož, Barbora Zacho, Jiří Zámečník – Tauto, Václav Zedínek – Vašek, Renata Zollerová – Ječmínek, Aqua tým, přístav Černý čáp Opava, tým ČLK SEALS, tým ILŠ Sciens Vincit, tým KLŠVS, Kosatky (přístav Maják Liberec), přístav Neptun Znojmo, přístav Racek Žďár nad Sázavou, 7. OVS Štítky Hradec Králové

JAROMÍR KUBEC – NEPTUN

Občas vlčatům a žabičkám, skautům a skautkám, roverům a rangers předkládáme jako příklad úspěšné skautské výchovy životní příběh konkrétní osoby. Vyzdvihneme vlastenectví a statečnost, zásadovost a víru, hrdinství a vynalézavost, rozvahu a poslušnost, dodržování skautského zákona.

Někdy to vypadá až tak, že skautská výchova nutně vede k hrdinské smrti nebo aspoň kriminálu.

Vedle takovýchto hrdinů a hrdinek hodných úcty, následování a portrétu v klubovnách jsou ti méně nápadní, kteří zúročili vklad skautské výchovy výchovou vlastních dětí a vnoučat společně

s desítkami jejich vrstevníků.

Mezi takové patřil Neptun, občanským jménem Jaromír Kubec. On sám méně nápadným nebyl, jeho plnovous (pro většinu z nás už dávno nebyl černý) byl na srazech kapitánů nepřehlédnutelný. Pod

hlavičkou přístavu Mělník, později samostatného přístavu Liběchov, vystupovala osobnost, která skautstvím nasákla a do posledních okamžiků je rozdávala.

Narozen v Táboře se skautem stal v Kostelci nad Labem, ale původně „jen“ suchým, protože bylo zvykem k vodákům brát až od patnácti. A jako hodně nás pamětníků, zažil poválečný zákaz Junáka a vytvoření party, která jezdila na vodu a v r. 1968 se zaregistrovala jako oddíl vodních skautů v Liběchově. Po dalším zákazu vytvořili Vodní turistický oddíl mládeže, který jako hodně z nás jezdil na české řeky a v r. 1989 se jako hodně z nás znovu přihlásil k Junáku. Od jara 1990 jsme tedy Neptuna pravidelně potkávali na srazech kapitánů. S neokázalou samozřejmostí povzbuzoval a za ruku vedl liběchovské oddíly a ze své vlastní rodiny (manželka, syn, snacha a vnoučata) vychoval vůdce a kapitány. Tři generace českých vodních skautů znají jméno Jaromír Kubec, vždy jiného kapitána z jiné věkové vrstvy odlišeného přezdívkou.

Když mu kluci dorostli, mohl jít Neptun do skautského důchodu, ale to by nebyl on. Dál rostl na kapitánských plavbách a intenzivně pomáhal přístavu a oddílům. S nimi se vydával na mezinárodní akce typu Intercamp a Středoevropské jamboree, kam vodil i ty nejmladší, které nenechával zahálet, protože to sám neuměl. Zastavil se jedině tehdy, byl-li požádán o motivační výklad či vyprávění vlastních zkušeností. Svou vytříbenou češtinou obvykle zaujal nejen

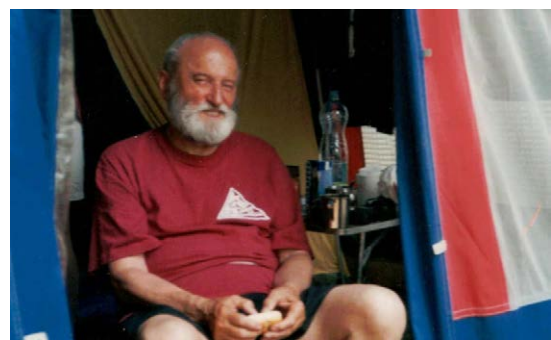
svá milovaná vlčátka, ale i dospělé kolemjdoucí. Protože uměl do programu nenásilně zařazovat nevodácké prvky skautského života, byl vždy vítán na stálých i putovních táborech přístavu, protože neuměl zahálet, pomáhal do posledních chvil s údržbou klubovny.

V tyto dny Neptun svůj přístav a nás všechny opustil.

Jistě si jen tak nesedí na obláčku, ale učí andělíčky pádlovat a čeká na výzvu: „Neptune, řekni nám...“.

16. 9. 1934 – 7. 2. 2021

VEZÍR

SKARE - PŘÍLOHA PRAVIDEL O MĚŘENÍ A POSUZOVÁNÍ PLOCHY PLACHET

Ve stávajících pravidlech Skare je u většiny kategorií definován limit maximální plochy plachet. Nyní vstoupila v platnost příloha pravidel, která říká, jak plachty měřit a jak posoudit, zda plachta limit plochy splňuje.

CO SE MĚNÍ?

Dosud bylo plnění limitu u jednotlivých kategorií o důvěře a vlastní zodpovědnosti závodníků. Nově je potřeba, aby účastníci Skare znali plochu plachet lodí, které do závodu přihlašují, a rozměry plachty musí při podání přihlášky uvést.

KTERÝCH KATEGORIÍ SE TO TÝKÁ?

Povinnost dokládat k přihlášce plochu plachet se týká kategorií Vlčata a žabičky (Q), Skauti a skautky (S), Roveři a rangers (R) a Dospělí (D) v závodě Mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu a kategorie Modrá stužka v závodě o Modrou stuhu HKVS. Všechny vyjmenované kategorie mají podle stávajících pravidel Skare limit plochy plachet 7 m². U kategorií Volná žáci a Volná dospělí, které mají limit plochy plachet 12 m², se bude plocha přeměřovat pouze na základě protestu.

KDY PLACHTA LIMIT PLOCHY SPLŮJE?

Za vyhovující se považuje plachta, která limit kategorie nepřekročí o více než 5 %. V kategoriích s limitem plochy max. 7 m² mohou startovat lodě s plochou až 7,35 m².

KDO PLOCHU MĚŘÍ A JAK ČASTO?

Plochu plachet si měří v první řadě oddíl samostatně. Pokud naměřená plocha nepřekročí limit o více než 2,5 % (pro limit

7 m² není větší než 7,18 m²) je měření v oddíle dostačující a nemusí být se opakova, dokud nedojde k úpravě plachty či protestu.

Pokud je limit překročen o více než 2,5 %, musí být plachta přeměřena každý rok pověřeným rozhodčím Skare.

JAKÉ ÚDAJE JSOU POTŘEBA DO PŘIHLÁŠKY A CO JE CERTIFIKÁT PLOCHY PLACHET?

K přihlášce je třeba přiložit Certifikát plochy plachet jako doklad o provedeném měření. Musí obsahovat údaje pro identifikaci plachty (plachetní číslo, majitel), rozměrové údaje pro výpočet plochy (délky lemů, vydutí,...), vypočtenou plochu, datum měření a jméno zodpovědné osoby.

Pro zjednodušení je připraven excelový soubor, který obsahuje návod k měření a má již připravené vzorce pro výpočet plochy plachty. Dostupný je ze stránek [Skare](#) a [HKVS](#).

JE TEDY NUTNÉ MÍT TEĎ KE KAŽDÉ LODI DALŠÍ PAPIR?

Ne, certifikát může být ke každé lodi uložen v databázi Plachetního registru skautských jachet, po zaslání na e-mail plachetni.registr@hkvs.cz. Všechny platné Certifikáty uložené v databázi registru jsou k přihláškám příkládány automaticky. V registru bude veřejně uvedeno datum měření a naměřená plocha, další údaje budou zpracovány pouze pro účely přihlášky na závody.

JAK PLACHTU MĚŘIT?

Příloha pravidel uvádí metodu měření včetně obrázků. Plocha plachty se počítá jako průmět plachty do plochy. Měří se s přesností na celé centimetry přímá vzdálenost rohových bodů plachty (průsečíky lemů prodloužených dle potřeby) a vydutí jednotlivých

lemů. Průmět plochy se mezi rohovými body rozdělí na trojúhelníky a vyduté lemy se zjednoduší na kruhové úseče. Plocha plachty je následně dána s přesností na setiny m² jako součet ploch jednotlivých trojúhelníků a kruhových úsečí. Plachta při měření nesmí být připevněna ke kulaťině nebo lanoví a současně lze měřit pouze jeden parametr. Tunýlkovým plachtám je plocha na tunýlek částečně kompenzovaná odečtením plochy dané délkou tunýlku (lemu) násobená 4/3 průměru kulatiny, na kterou je tunýlek navlečen.

CO ZNAMENAJÍ TA PROCENTA?

Tolerance 5 % byla zavedena především pro to, aby byl prostor pro chyby při šití plachty, změnu rozměrů plachty používáním a v neposlední řadě i proto, aby byl dopad na stávající jachty rozumný. Podle na podzim provedeného průzkumu (změřeno 30 oplachtění) se do 7,0 m² vejde pouze 57 % lodí. I 46 % plachet Černé eskadry má plochu mírně větší než 7,0 m². Do limitu 7,35 m² se již vejde 87 % změřených lodí.

Nové plachty by podle nejlepšího svědomí měly být navrhovány tak, aby ochrannou toleranci 5 % nemusely využít – tedy přímo na limit kategorie např. 7,0 m².

GURU

● AUTOR FOTOGRAFIE: VAŠEK ZEDÍNEK, SKARE 2020

JAK JE TO SE SAMOSTATNÝM POHYBEM POSÁDEK NA VODĚ?

Na Křižovatce vyšel článek [Jakou mají odpovědnost vedoucí oddílů při vedení schůzek rádci? Čtete právní analýzu.](#)

Velmi doporučujeme všem kapitánům a kapitánkám oddílů, zejména těm pracujícím s věkovou kategorií skautů a skautek, si článek i právní analýzu přečíst. Dočtete se tam odpovědi na časté otázky – lze mít skautské schůzky a výpravy bez přítomnosti vedoucího oddílu či kohokoliv nad 18 let? Kdo nese zodpovědnost za to, když se tam něco přihodí? Jak vyvažovat pedagogický přínos vůči riziku, které nese například družinová schůzka bez přítomnosti vedoucího?

Právní předpisy ani Junák – český skaut nestanovují konkrétní pravidla či zákazy, co s dětmi v oddíle smíme dělat. Vždy je třeba si počínat si tak, aby rizika byla přiměřená účastníkům akce, jejich schopnostem, okolnostem, aby se eliminovala zbytečná rizika.

A jak je to při vodácké činnosti? Mohu nechat posádku pod vedením kormidelníka či kormidelnice bez dozoru? I tady vše platí úplně stejně, jen je náš manévrovací prostor ohraničen – při vodácké činnosti se předpokládá dodržování příslušných ustanovení [Směrnice pro vodácké akce](#), kterou pro vodácké oddíly plně nahrazuje [Vyhláška HKVS 3/2014 O bezpečnosti na vodáckých akcích](#). V obou předpisech je shodně zmiňován článek 7: „Součástí schválení vodácké akce je jmenování jejího vedoucího, který musí být plnoletý. Vedoucí akce odpovídá za její organizaci a průběh, účastníci akce jeho pokyny dodržují.“ Nikde ale není napsáno, že děti musejí být pod jeho nepřetržitým dohledem, tj.

není v rozporu s předpisy samostatný pohyb posádek na vodě. Samozřejmostí však musí být splnění dalších podmínek týkajících se bezpečnosti a vybavení účastníků, a také dostatek účastníků schopných zorganizovat záchranu a podat první pomoc.

V rozporu s těmito předpisy ale jsou samostatné schůzky posádek na vodě, neboť i samostatná schůzka na vodě je vodáckou akcí, která musí mít plnoletého vedoucího s kvalifikací dle předpisů. Nemůže to tedy probíhat tak, že vedoucí oddílu je v práci a děti samostatně v loděnici, přičemž vedoucí nemá kontrolu nad tím, kolik jich přišlo a v jakém složení, kolik je zrovna vody, jak moc fouká vítr, že zrovna parta opilců nedaleko loděnice testuje skútry, popř. že se kormidelník zrovna necítí ve své kůži a je to na něm sice i vidět, samostatně ale nic neřekne a schůzku neodpíská. Pokud však po zahájení schůzky pod vedením kapitána či kapitánky jedou posádky např. na orientační závod a kapitán/ka zůstává na místě nebo na jedné z kontrol a v průběhu schůzky na všechny stále nevidí, v rozporu s předpisy to není, neboť situaci má pod kontrolou.

Když přemýšlíme nad tím, zda si můžeme dovolit pustit posádku samotnou ať už plnit vodáckou výzvu (podrobnosti najdeme v [metodice k vodáckým doplňkům stezek](#)), hrát hru na rybníce, plachtit na přehradě, přes rybník pro dřevo nebo do sousední zátoky pro vodu či na nákup, udělejme si malou rozvahu: věříme, že to zvládnou, nebo máme pochybnosti? (Jsou noví kormidelníci ještě nezkušení? Mají rozjivené nováčky, které ještě nevyvčičili a jejichž chování a reakce

ještě pořádně neznáme? ...)

Kluci a holky by měli být „normální“ (ve smyslu duševního vývoje) a na tuto činnost připraveni, tj. vědět, jak se na vodě pohybovat včetně pravidel bezpečnosti, a také to již dříve dobře zvládnout pod dozorem kapitána či kapitánky. Co tak asi děti ze skautské vodácké činnosti běžně zvládnou ve kterém věku, nám mohou napovědět stezky (11–13 let pádlování, záchrana lodě při převržení, proplavání peřeje; 13–15 let kormidlování, zkoušení proškolení skupinu před plavbou, vést skupinu lodí, příprava lodě na plavbu, velení posádky při záchraně převržené lodi). Oddíl od oddílu se to samozřejmě může lišit, kapitán/ka vždy musí vycházet ze schopností a zkušeností svých členů a členek.

Na dlouhodobou družinovou činnost nejde dát univerzální návod – i v rámci činnosti jednoho oddílu si to samé někdy dovolit můžeme a někdy ne.

KULDA

Trápí tě, že družinový systém ve tvém oddíle nefunguje podle představ? Přihlaš se na workshop vedený zkušenými lektory, podrobnosti najdeš na <https://ds.skaut.cz>.

● FOTO: KLÁRA KLINDEROVÁ – ŠKVRNĚ

OD PRAPORU K VLAJCE - OD VLAJKY K PRAPORU VODNÍCH SKAUTŮ

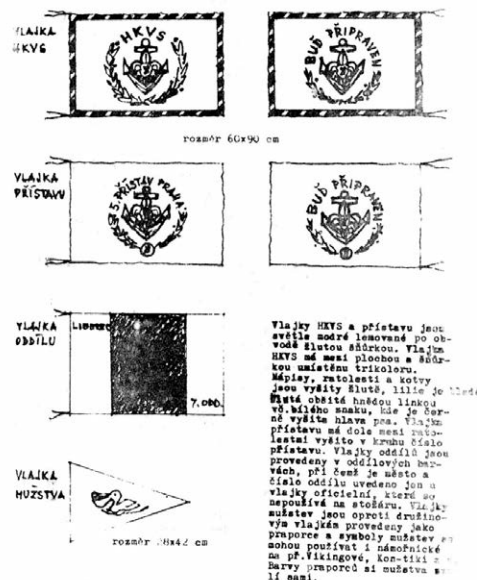
Jednomu by se mohlo zdát, že zrovna v otázkách vlajek a praporů, základních skautských symbolů, již bylo vše mnohokrát vyřešeno a vyjasněno. A když se členové oddílu nebo přístavu rozhodnou, že nastal čas, aby jejich slavnostní chvíle ozdobil i prapor, bude jejich největším a nejtěžším úkolem vybrat z několika grafických návrhů ten nejpovedenější a po dlouhých diskuzích se shodnout na detailech. Zvláště, když skautům již od roku 1970 slouží k dispozici kniha **Jana Čáky: Junácká symbolika** (2. vydání vyšlo v nakladatelství Merkur v Praze v roce 1990, lze dohledat na <https://wiki.rovernet.cz/v pdf>) a vlajkám je věnována i stať ve **Vodácké příručce ke kapitánské zkoušce vodních skautů**. Základní rámec vzhledu vlajek u vodních skautů řeší i **vyhláška HKVS 8/2013** a podrobnosti k jejich používání popisuje **Vodácká vlajková etiketa**. I SkautIS se při zadání vodního zaměření oddílů automaticky ptá na barevnost vlajky vodního oddílu.

Obecným užíváním termínů vlajka, prapor, praporec či standarda však došlo u mnohých k promísení významů a vzniku mnoha nepřesností. Vytvořit obecnou nápravu je tedy dnes už nemožné. Přesto alespoň u oddílů vodních skautů bychom se mohli dohodnout na jednotné terminologii.

Vlajkou v obecné rovině totiž dnes již rozumíme téměř jakýkoliv různobarevný kus látky nejčastěji obdélníkového tvaru, který symbolizuje organizaci, stát, správní jednotku – kraj, obec, určité politické, zájmové, sportovní skupiny, firmu či společnost. Záměnou termínů a proměnou významů se v obecném povědomí může bohužel vlajka zaměňovat významově i za prapor či dokonce standardu.

V našem případě by pro identifikaci a rozlišení obou výrazů především pomohla definice, že **VLAJKOU** rozumíme identifikační symbol, který je určen k umístění obvykle ve vodorovné poloze a upevnění k vlajkové tyči, stožáru či stěžni pomocí lanka. Základní vlastností vlajky tedy je, že může být vytažena či stažena, popř. v době smutku ponechána tzv. na půl žerdi. Je tedy zároveň nutné, aby byla z obou stran vlajka identická. Její vlastností jsou na dálku rozeznatelné a čitelné barevné plochy. Nejsou na ní žádné nápisy, které by nebylo možné z dálky nebo na stěžni přečíst. V jeden okamžik je také možné využívat hned několika stejných vlajek na jedinou, např. k identifikaci všech oddílových či přístavních plavidel apod. Obecně se ve skautském prostředí nejčastěji setkáváme s vlajkou České republiky, kterou vyvěšujeme na stěžeň nebo

VLAJKY VODNÍCH SKAUTŮ A SKAUTEK

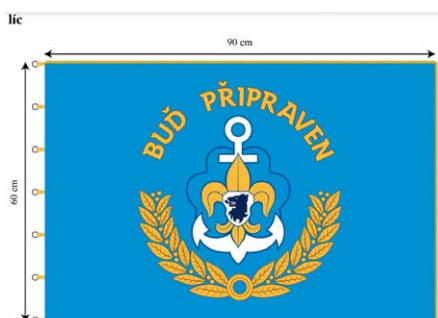
● PŘEDPIS NA PRAPOR A VLAJKY VODNÍCH SKAUTŮ (KAPITÁNSKÁ POŠTA, 1990, Č. 3)

stožár, je nesena ve slavnostním průvodu, vyvěšena nebo nesena při slavnostních příležitostech na nejčestnějším místě a i v jejím případě může být její podoba jako symbol použita v jeden okamžik hned několikrát.

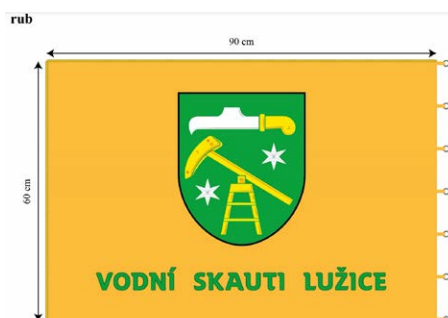
Naopak **PRAPOR** se používá ve vodorovné, šikmé i svislé poloze, ale především je upevněn k žerdi, tedy kratší dřevěné nebo kovové tyči. Rozdíl je však především

● PĚTKA VE SLAVNOSTNÍM

● VODNÍ SKAUTI LUŽICE – PRAPOR SLAVNOSTNÍ TIŠTĚNÝ – LÍC A RUB

● SKAUTSKÝ PRAPOR VODNÍ SKAUTI LUŽICE – LÍC A RUB

v tom, že zatímco vlajek k identifikaci státní příslušnosti či oddílu může být použito hned několik, prapor je symbolem sám o sobě. Daný prapor tedy existuje pouze v jediném daném exempláři. Samozřejmě se může v jednom oddílu díky dlouhé historii objevit hned několik historických praporů, ty však vždy reprezentují samy sebe a dobu svého vzniku.

U praporu navíc jasně rozlišujeme lícovou a rubovou stranu. A z pohledu čestnější strany je důležité, že čestnější strana je ta lícová, kdy žerď praporu je na levé straně (pozor!, Čáka v Junácké symbolice z neznámého důvodu označuje tuto stranu proti vexilologickým pravidlům jako rub). Je nejčastěji vyhrazena státnímu znaku nebo znaku dané organizace. Pravidlem také je, že postavy či zvířata umístěna na této čestnější straně jsou „správně“ natočena pohledem nebo jsou nakročena vlevo, tj. směrem k žerdi. V případě skautské lilie i hlava psa směřuje k žerdi. Naproti tomu rubová strana je vyhrazena pro bližší určení jednotky, útvaru nebo místní určení. Platí to nejen pro skautské, ale i pro vojenské, hasičské, policejní či sokolské prapory.

Zatímco u vlajky nápisy obvykle nejsou (opět jako ve všem jsou i výjimky potvrzující pravidlo), na praporu jsou nápisy naopak téměř vždy použity. Mohou být jen umístěny přímo na ploše praporu nebo i vepsány do tzv. stuhy s heslem, tedy orámovány. Typickým příkladem může být nápis na praporu pěších středisek na zeleném poli „Buď připraven“.

Termín **STANDARTA** může být zaměňován za termín prapor. Nicméně spíše je určen pro nejvýznamnější podobu praporu. Standartou známe např. prezidentskou. Standartou se mohou pyšnit také jezdecké, motorizované nebo mechanizované jednotky armád. Je také obvyklé v českém prostředí, že standarty bývají orámovány českou trikolórou, která je jinak správně vyhrazena jen nejvýznamnějším praporům. Standarta je proto i honosně zdobena, bohatě vyšívána, je ukládána na čestném místě a pro své fyzické vlastnosti nemůže vlat.

Lépe si však celou věc uvědomíme, když budeme něco málo vědět o historii o vývoji praporů a vlajek. Ty jsou v lidské kultuře totiž natolik rozšířeným fenoménem, že se

staly univerzálním symbolem.

Předchůdce praporu je označován jako vexiloid. Jednalo se o nesený symbol na dlouhé tyči – žerdi, který měl především identifikační funkci. Obecně nejznámějším vexiloidem je dnes patrně i díky filmové produkci symbol římských jednotek – plastika orla neseného na dlouhé tyči. Aby takový symbol byl náležitě viditelný, přidávaly se pod symbol nejrůznější stuhy a kusy látky, které by svým třepetáním upoutaly pozornost pozorovatele na velkou dálku. Nepraktičnost nesení těžkých, často kovových či kamenných symbolů na žerdích způsobila, že se tyto symboly začaly malovat právě na podružné pruhy látky. Ty se tak staly v průběhu historie mnohem důležitějšími, než vlastní nesený symbol. Hedvábí a další lehké tkaniny pak umožnily plně rozvinout vývoj praporů. Vlastností praporu je, že je pevně přichycen k žerdi, která nemusela být v minulosti svislá, ale mohla být i šikmá nebo vodorovná – tzv. ráhno, ze kterého plátno praporu (tzv. list) volně viselo a prapor tak byl viditelný a čitelný i za bezvětří. Upevnění praporu k žerdi ne horním, ale bočním okrajem souviselo

● STANDARTA HKVS NA VODÁCKÉ LESNÍ ŠKOLE 1970 (UPROSTŘED VLASTA PÁLENÍKOVÁ)

● PRAPOR A VLAJKA PRAŽSKÉ PĚTKY

s nutností využívat praporů i při jízdě na koni. Prapor upevněný k žerdi a zároveň k příčnému nebo křížovému ráhnu se nazývá korouhev (známé jsou například husitské korouhve s příčným ráhnem nebo církevní korouhve s kolmým křížovým ráhnem). Prapory také nemají obecně pevně stanovený poměr stran a jsou známy z historie i nejrůznější tvary praporů.

Ve chvíli, kdy se však začaly prapory používat i k označování lodí, staly se velmi nepraktickými. Často již těžké vyšívání prapory nemohly být trvale umístěny na stěžních. Neustálým upevňováním a snímáním ze stěžňů se také velmi rychle poškozovaly. Nepomohl ani způsob jejich vytahování pomocí šňůry. To byl důvod ke vzniku námořních vlajek počátkem novověku, které byly výrazně jednodušší a na moři funkčnější. S rozvojem námořní dopravy a snahou o zavedení mezinárodního práva byla brzy stanovena i jednotná definice

vlajek a určen přesně stanovený poměr šířky k délce listu. Označování státní příslušnosti lodí vlajkou bylo již od 17. století běžné především díky holandským obchodním lodím. Díky tomu vlajky v mnohém nahradily nejen na lodích dřívější hojně užívané prapory a staly významným státním nebo územním symbolem. Prapory a korouhve tak zůstaly vlastní pozemním jednotkám vojenského nebo církevního prostředí. Velká renesance praporů souvisela v 19. století s rozvojem cechovního, později spolkového života a národního uvědomění. Dnes jsou známy především hasičské a sokolské prapory, ale i prapory nejrůznějších spolků.

Za určitých významných okolností může být prapor povýšen slavnostním udělením stuh nebo požeňáním praporu. Prapor totiž není možné pokřtít nebo světit, ale právě a jen požeňat, což se řídí opět ustálenými církevními zvyky. Dojde tak k určitému

propojení světské a duchovní roviny praporu. Díky tomu se prapor pak ve své jedinečnosti stává výsostným symbolem, svědkem spolkového – oddílového – přístavního života.

Ale zpět k vlajkám vodních skautů, které vycházejí z tradice námořních vlajek a jejich podoba je kodifikována třemi svislými pruhy v poměru 1:2:1, kdy krajní pruhy jsou barevně totožné a odlišují se od prostředního. Toto základní pravidlo je stále platné, ale může mít i řadu individuálních historických výjimek. Odlišné jsou pak hodnotní vlajky jednotlivých činovníků Hlavního kapitanátu vodních skautů i činovníků přístavů a oddílů. Tuto problematiku dostatečně popisují výše uvedené vyhlášky i Vodácká příručka. Podobně by měly být stanovena pravidla i pro případnou tvorbu slavnostního praporu oddílu či střediska. Zde však jsou tvůrci a zájemci o nový prapor pro svůj

oddíl či přístav odkázání na poměrně nepřesnou definici. Praporem je zde se rozumí podoba vlajky upevněné na žerdi a doplněné na straně lícové v levém horním rohu názvem obce, kde oddíl působí, a v pravém dolním cípu zkratkou s číslem oddílu. Ekvivalentem praporu pěších oddílů a středisek by měla být dle této vyhlášky standarda. V případě standardy HKVS je lemována nejhonosněji trikolórou, u přístavů zlatou šňůrou, u oddílů je bez lemování. Podoba lícní a rubové strany pak bohužel je upřesněna zmatečně, protože umožňuje vyhnout se základnímu pravidlu, kdy na lícové straně by měl být zobrazen základní znak organizace a na rubové doplňkové znaky přístavu. V našem případě považují pro líc vhodnější znak vodních skautů doplněný opisem a dole ozdobený vavřínovými ratolestmi do půlkruhu a rubová strana by byla totožná s upřesněným místem působení nebo názvu přístavu/oddílu, nebo by vycházela z tradice oddílové/přístavní vlajky, podoby vycházející ze znaku obce apod.

V Kapitánské poště v roce 1990 vyšlo jednoduché a dodnes platné schéma podoby vlajek vodních skautů, které vycházelo ze starší podoby standard tradičních přístavů vodních skautů. Lícová strana obsahovala znak vodních skautů v modrém poli v dolním půlkruhu ozdobený vavřínovými ratolestmi a v horním půlkruhu názvem přístavu. Rubová strana byla shodná (pes hleděl od žerdi), jen jméno přístavu bylo nahrazeno heslem „Buď připraven“.

Dle platné vyhlášky č. 8/2013, o vlajkách vodních skautů by nové standardy – prapory měly být udělovány jako odměna Hlavním kapitanátem vodních skautů. O podobném slavnostním udělení však za poslední dobu Kapitánská pošta bohužel nic nepíše.

Vedle oddílů pěších skautů jsme se chtěli jako vodní skauti také identifikovat svým praporem například při slavnostních

slavnostních průvodech či čestných strážích. K tvorbě praporu jsme také přistoupili jako k sjednocujícímu symbolu našich oddílů i identifikace našich oddílů s domovskou obcí. Zároveň jsme se snažili maximálně dodržet platná pravidla a vyhlášky HKVS i současného Grafického manuálu Junáka a vytvořit moderní podobu praporu vodních skautů, kterou představujeme v obrazové příloze. Digitalizované podklady pro tvorbu podobných praporů vodních skautů má k dispozici pro všechny zájemce Kapitanát.

MIRA

VÍCE TAKÉ NA:

- SVOBODA, Zbyšek – EXNER, Petr: Vexilologický lexikon – vexilologické názvosloví. Praha 2000.
 - Dostupné on-line: https://www.vexi.info/vexilexi/Vexlex_nazvoslovi_2000.pdf
- Svoboda, Zbyšek – Exner, Petr – Fojtík, Pavel: Vlajky, prapory a jejich používání. Základní pravidla pro vyvěšování vlajek na území České republiky. Liberec 2004
 - Dostupné on-line: <http://files.slovane.webnode.cz/200000359-7bd707dca8/Vlajky.pdf>
- WALTER, Vilém – SCHILDBERGER, Vlastimil: Prapor – znamení, které sjednocuje. Brno: Brněnský městský střelecký sbor, 2008.

Upomínka na požehnání střeleckého sboru v katedrále sv. Petra a Pavla u příležitosti Dne Brna 19. srpna 2007 a k 15. výročí obnovení Sboru v roce 2008.

- Zajímavé kapitoly:
 - Prapor – znamení, které sjednocuje
 - Závažný postup pro svěcení praporu – standardy
 - Prapor a praporečník – praporové tradice a obyčej
 - O vexilologii, o vexilologickém názvosloví a vexilologické kurtoasii

- Prapory v ozbrojených silách České republiky

UVEDENÁ ZAJÍMAVÁ LITERATURA (NO MOC TOHO NENÍ)

- Frajdl, Jiří – Zálavský, Josef: Vexilologie. Hradec Králové, 1989.
- Svoboda, Zbyšek: Vexilologické názvosloví. Heraldika. Jílové 1972, příloha č. 3.
- Svoboda, Zbyšek – Exner, Petr – Fojtík, Pavel: Vlajky, prapory a jejich používání. Liberec 2004.
- Blau Gunter, Erich: Fahnen, Flaggen und Standarten. Leipzig 1936.
- Janáková, Marie – Janák, Dušan: Soupis vlajek, praporů a stuh z let 1848-1981 uložených v muzeích Severomoravského kraje. Ostrava 1988.
- Kolektiv: Pod císařským praporem. Praha 2003.
- Schwarzenberg, Karel: České praporové obyčej. Heraldický časopis. 1948, č. 1.
- Svoboda, Zbyšek: Historické vojenské prapory. Lidová armáda. Praha, ročník 1970, č. 1-26.
- Svoboda, Zbyšek: Vznik a vývoj vojenských praporů. Sborník přednášek z 1. vexilologického národního kongresu. Praha 1997.
- Šefčík, Erich: Spolkové prapory ve vexilologické sbírce Slezského muzea v Opavě. Časopis slezského muzea, ser. B, 31, 1982, s. 83-88.
- Šefčík, Erich: Muzea a jejich vexilologické sbírky. MVP, 22, 1984, s. 192-197.

A na prvním místě je uveden v literatuře samozřejmě:

ČÁKA, Jan: Junácká symbolika. Praha 1990.

VÝDŘEVA LODI P550

Problematika lubových latí se mezi skautskými staviteli lodí často diskutuje. Mnoho našich lodí je jimi nejen zpěvněno, ale latě velmi pomáhají při přenášení lodí především dětskými a dívčími posádkami a jsou velmi praktické i při oplachtění P550 a pro upevnění takeláže. Přesto na stránkách Kapitánské pošty v posledním desetiletí pozornost věnována této problematice bohužel nebyla. Dle svých možností a osobně sdílených zkušeností každý oddíl k výrobě a instalaci přistoupil po svém. Díky Indymu z oddílu Lososi z Hradce Králové toto téma otevíváme všem našim čtenářům.

Vedle toho však článek prošel i naším malým odborným skautským „recenzním řízením“ několika členů lodní komise. Všichni čtenáři tak mají možnost nejen načerpat inspiraci díky Indymu, ale poučit se i zasvěcenými komentáři dalších členů lodní komise. Neboť co stavitel lodí, to trochu jiný přístup, občas i opačný názor na dané téma. Velké díky však především Indymu za základní text a fotodokumentaci i našim lodním mistrům za jejich obohacení tématu.

V okamžiku, kdy v našem 77. oddíle vodních skautů Hradec Králové padlo rozhodnutí o stavbě jedné nové loďe a přestavbě druhé loďe P550 Trident, jsme toho mnoho o této problematice nevěděli. Uvedený technologický postup výroby lubových latí vychází z našich osobních zkušeností, technických možností i trpělivé e-mailové komunikace s Janem Fischerem – Hvězdářem a odborné praktické konzultace s Pavlem Bacíkem – Satysem. I tak jsem zjistil různé technické odlišnosti způsobené snahou o dosažení téměř ideálně dokonalého výsledku na jedné straně oproti prakticky

a ekonomicky proveditelnému výsledku v našich možnostech.

MATERIÁL:

Z dostupných zdrojů jsem získal informace o využití jasanu pro výrobu lubových latí. Studium fotodokumentace se však toto nepotvrdilo a jasan na latě nikdo nepoužil, maximálně na držáky lubových latí. Častěji jsem dostal odpověď: „Použili jsme to, co jsme měli.“ V některých případech byl použit i nejsnáze dostupný materiál – střešní latě. Vzhledem k tomu, že se jedná o výrazný zpevňující prvek loďe, spíše nedoporučuji používat nekvalitní materiál se suky, prasklinami, různým prohnutím, jak je to u střešních latí běžné. Mnoho oddílů použilo také latě smrkové, já chtěl zprvu použít spíše borovici. Materiál je to velmi odolný a cenově dostupný. Je běžně ke koupi na každé pile, případně v dřevoskladu. Vycházel jsem z doporučených rozměrů latě 50 x 21 mm a délce cca 4500 mm. Na pile jsem však borovici nakonec nesehnal. Nabídlí však lepší alternativu: modřín.

Jedná se o naši nejtvrďší a nejodolnější běžně sehnatelnou jehličnatou dřevinu, kterou měli i v tloušťce 54 mm. Pro naše účely se tedy jednalo o velmi vhodný materiál a odebral jsem zhruba 0,12 m³ modřínového řeziva. Na lavičky jsem dokoupil hraněný materiál z borovice 0,13 m³ nehublovaný, o rozměrech 125 x 25 x 4000 mm. Veškerý materiál jsem nakupoval sušený. Chtěl jsem předejít sesychání materiálu během práce a hlavně problémům s vlhkostí dřeva během lepení.

FLINT: Za kvalitní materiál lze považovat dub, je však i velmi tuhý. Modřín je poddajnější, ale obecně se může štípat, proto je potřeba dávat pozor při jeho zpracování.

EFENDI: Podélné vyztužení palub je vhodné vyrábět z tvrdého dřeva (např. z jasanu, pro svou dostupnost je však nejčastěji využívaným dřevem smrk). Využívají se i cenově dostupné nekvalitnější střešní latě o rozměru 50 x 30 mm). Borovice pouští

● OBR. 1: NAKRÁCENÝ MODŘÍN NA 3,1 M

OBR. 2: HRUBÉ LATĚ

pryskyřici i přes nátěr a může špinit oblečení.

BIMBO: Lubová lať je zvláště při jachtingu velmi namáhaná. Proto je vhodné dbát zvláštní pozornosti na kvalitu materiálu. Doporučit mohu např. douglasku, jasan, modřín apod. Dřevo na lať nesmí být středové, ale ani ne úplně krajové. Má být suché a tzv. „odpočínuté“, aby se předešlo nechtěnému kroucení. Smrkové dřevo spíše nedoporučuji.

LUBOVÉ LATĚ

Modřín jsem koupil v čtyřmetrových fošnách. Po přepravě na dílnu jsem jej nakrátil na délku cca 3,10 m, protože delší materiál jsem nebyl schopen pořezat na formátovací pile. Pokud máte někdo možnost řezat latě na pásové pile, případně řežete okružní pilou „maflíkem“, tak materiál krátit nemusíte a můžete využít celou délku fošny. Mně krácení nevadilo, protože jsem ze zbylého materiálu vyrobil držáky lubových latí, které je však možné vyrobit i z jiného tvrdého, například

● OBR. 3: NARÝSOVÁNÍ SPOJE LUBOVÝCH LATÍ

zbytkového materiálu (dub, jasan apod.). Modřínové fošny jsem podélně rozřezal neboli „rozμίtnul“ na hrubou tloušťku 33 mm. Na jednu lubovou lať jsem tedy potřeboval dvě hrubé latě.

Vycházel jsem z předpokladu, že čím delší bude spoj latí, tím bude spoj kvalitnější. Vybral jsem proto na spoj ty části latí, které byly

pěknější, abych případné drobné vady odřízl při přesném doposování latí do lodě. Spoj jsem si nakreslil v měřítku 1:1 přímo na materiál tak, abych viděl, co užít a co zachovat.

Po zaříznutí klínu bylo nutné spoj nahoblovat co nejpřesněji a nejbezpečněji. Hobloval jsem úsek slabého materiálu o délce cca 40 cm a dlouhého 3 m. Nebylo možné držet přesný úhel náběhu během hoblování a hrozil kontakt rukou s nástrojem. Proto jsem si zhotovil jednoduchý špalíček, který jsem páskou připevnil k materiálu tak, aby se mi lať nepřevažovala. Správný úhel (výšku špalíčku) jsem si nahrubo změřil metrem, na čisto jsem se špalíčkem popojel tak, abych hobloval potřebnou rovinu. Ve správném místě jsem si špalíček podržel páskou. Abych materiál podržel na nástroji, použil jsem přitlačný špalík přibližně stejně dlouhý jako hoblovaný spoj, abych v případě zpětného rázu hobloval pomocný špalík a ne své ruce. Tenkou část spoje je potřeba nahoblovat co nejvíce do ztracena, abych pak na lati neměl výrazný schod, který by mi vadil při tloušťkování.

● OBR. 4: HOBLOVÁNÍ SPOJE (JINÝ MATERIÁL, ALE ÚPLNĚ STEJNÝ PRINCIP)

● OBR. 5: LEPENÍ LUBOVÝCH LATÍ (JINÝ MATERIÁL, ALE ÚPLNĚ STEJNÝ PRINCIP)

Lepidla pro lepení tohoto spoje jsou velmi diskutována napříč veškerou dostupnou literaturou. Zatímco například Hvězdář podporuje epoxidová lepidla, jiní naopak PUR lepidla (tzv. vypěňovací). Ne zvolil jsem však ani jednu z těchto variant z následujícího

důvodu. Epoxidová lepidla jsou vícesložková a na každé lepení bych tedy musel míchat extra dávku lepidla. Tomu jsem chtěl předejít. Navíc mají různou délku vytvrzování: od několika minut, ale většinou mnoho hodin (dvanact a více!). Tato lepidla během

opracování často zanášejí brusné pásy a více otupují truhlářské nástroje. Vysoká je také cena. PUR lepidla se zdají být vhodnější a mnozí je s úspěchem používají. Tato lepidla splňují i požadavky našich i evropských norem pro odolnost vůči vodě (pokud zvolím ty s odolností D4). Mají však pro mne tu nevýhodu, že, z mého pohledu, nemají ráda dynamická zatížení. Osobně jsem se setkal s namáhanými spoji, které se po čase rozlepily – je však možné, že byl pouze použit špatný typ lepidla pro daný spoj. Osobně jsem použil disperzní lepidlo s označením D4. Toto označení lepidel znamená, že jsou určena pro spoje, které jsou přímo namáhané vodou. Lepí se s nimi předměty, u kterých se předpokládá, že budou v kontaktu s vodou velmi často. Je celkem jedno, zda-li využijete obchodní značky: Ponal, Kleiberit, Rakol či jiné. Konkrétní vlastnosti lepidla jsou vždy uvedeny v technickém listě, který musí být na vyžádání u prodejce lepidla. Já jsem zvolil disperzní lepidlo, protože vytvrzuje cca 2 hodiny, je jednosložkové a pracuji s ním často a mám s ním velmi dobré zkušenosti.

Zatažení lubových latí jsem prováděl na rovné podložce. Je velmi důležité si zafixovat latě proti posunutí (klouzání) při lepení. Proto jsem použil dvě fixační ztužidla po pravé a levé straně (obr. 5), která nezatahují samotný spoj, ale zabezpečují ho proti posunu. Samotný spoj jsem zatahl normálními ztužidly přes dřevěné příložky tak, abych neomačkal přílišným tlakem materiál, ale zároveň, aby mi všude stejnoměrně vytrysklo lepidlo (obr. 6).

Po vytvrzení lepidla jsem si na hoblovce (srovnávací frézce) srovnal do pravého úhlu hranu a jednu stranu, abych mohl na protahovačce (tloušťkovací frézce) vyhoblovat přesný tvar lišty. Během opracovávání jsem zjistil, že materiál modřínových fošen

● OBR. 6: LEPENÍ SAMOTNÉHO SPOJE

byl mírně prohnutý. Proto jsem se při hoblování nedostal na výšku 50 mm, ale 48 mm. Vyhobloval jsem proto větší tloušťku lišty 22 mm. Výsledný, čistý rozměr lubové latě byl tedy v našem případě 48 x 22 mm. Doporučoval bych tedy pro příště spíše nekupovat pro lubové latě fošny tloušťky 50–54 mm, ale prkna o tloušťce cca 32 mm a řezat z nich (rozmitat) latě na hrubo, o výšce cca 60 mm.

FLINT: Obecně členové oddílů vodních skautů nebudou mít k dispozici hoblovku. Při práci s ní je zároveň nutné dodržovat maximální bezpečnost práce a obsluhovat ji může jen dospělá osoba.

Pro nařezání úhlu při spojování latí lze využít v případě potřeby i stolní kotoučové pily (menší cirkulárky) s příloženou šablonou a úhlem slepu.

Pro lepení lubových latí doporučuji epoxidovou pryskyřici CHS Epoxy 1200 či její ekvivalenty. Výhodou lepení epoxidem je jeho pružnost. Není také nutné lepení na mezní vrstvě. Snese mírné nepřesnosti ve spoji při zachování vysoké mechanické pevnosti. Doporučuji si předem připravit lepící úhelníky a svěrky s přitlačnými špalíky. Epoxid s tvrdidlem H 20 umožňuje aplikaci do 20 min. Lepící úhelníky délky cca 1 m z aluodřezků nebo dřevěné. Je nutné nejdříve olepit malířskou páskou plochy, které chceme, aby zůstaly čisté, a přisvorkovat polovinu lepeného spoje. Pak připravíme přitlačné špalíky na spoj shora a ze stran. Rozděláme přibližně 100 g Epoxidu CHS 1200 v poměru 100 g pryskyřice a 14 ml H 20 tužidla (popř. 7 ml P 11) v papírovém kelímku od kávy. Epoxid stěrkou aplikujeme na obě strany spoje. Doporučuji si předem naznačit tužkou vyznačovací značky, kde je spoj ve správné poloze. Po sesazení spoje kontrolujeme značky a domáčknutí. Nejprve stahujeme od

vzdálenější svorky na konci úhelníku. Následně přiložíme špalíky a dotáhneme tak, aby vytekla přebytečná pryskyřice. V pokojové teplotě necháme 24 hod. vytvrdnout. Spojenou lať rozebereme a obrousíme. Přebytky vyteklé pryskyřice ze spoje lze snadno odstranit pomocí horkovzdušné pistole a špachtle. Při použití disperzního lepidla (například Kleiberit D4, pozn. red.) je potřeba dosáhnout co nejmenší mezní vzdálenosti – minimální spáry.

EFENDI: Spoj by měl mít ideálně minimální délku rovnou osminásobku tloušťky spoje, raději delší než kratší.

Doporučuji v ideálním případě co nejdelší lubové latě od přední po zadní palubu. Díky tomu zvyšují tuhost celé lodě proti kroucení. To je zvláště potřeba při využívání lodí k jachtingu. Podrobnější přístup k výdřevě je zde: <https://skautialbatros.rajce.idnes.cz/Vyroba-skautske-pramice-P550>

BIMBO: Spoj latí bych navíc pojistili dvěma čepy průměru 8 mm z vnitřní strany, lať by nebyla provrtána skrz, ale jen o 3 – 4 mm méně než tloušťka latě.

HVĚZDÁŘ: Rozměry lubových latí by měly mít rozměr alespoň 20 x 40 mm a odsazené by měly být aspoň 20 mm od stěny. Robustnější latě jsou pevnější, ale zvedají i hmotnost lodí. Při těchto minimálních rozměrech latě by měly být držáky od sebe cca 30 cm, aby se dosáhlo přiměřené tuhosti lodí. Podkladní špalíky, pokud jsou delší než šířka latě, vyztužují stěny lodě. Latě je vhodné vést po celém obvodu (délka 4,2 m), aby se loď dala za latě nosit, u lodí ze samovýroby může být s výhodou využito usazení dřevěné přední i za zadní paluby na lubové latě – tím dojde k dalšímu ztužení lodí. Latě je možné napojovat pomocí „leteckého úkosu“ – šikmý řez v poměru 1:10 (nejjednodušší řezání na cirkulárce

s pravítkem a využitím šablony, ke které je lať přisvorkována) a pro lepení použít tenký kolíček zabraňující sklouznutí lepených ploch. Při použití smrku je třeba výrazně srazit hrany (oblouk poloměru 9 mm), aby měkké dřevo netrpělo. Zároveň je vhodné, aby se lubová lať opírala o špalík co největší plochou.

DRŽÁKY LUBOVÝCH LATÍ

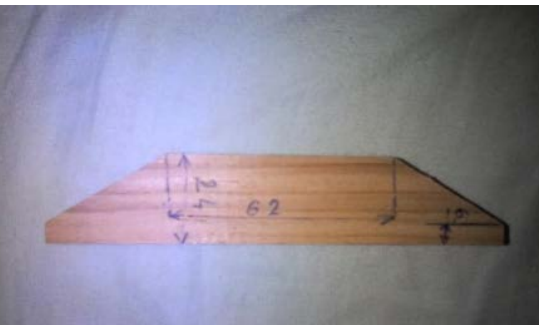
Na držáky lubových latí jsem použil modřínový materiál, který mi zbyl z hrubého krácení fošen. Připravil jsem si špalíčky o rozměrech 124 x 24 x 21 mm. Je celkem jedno, jestli se budou špalíčky drobně lišit. Nicméně je více než vhodné si udělat nejprve stejné lišty 24 x 21 mm (nebo např. 25 x 22 mm), a ty následně všechny naformátovat na stejnou délku. Tím si zajistíme, že budou všechny rozměrově stejné a budeme si pak moci nastavit vrtání otvorů na stojanové vrtačce s dorazem na délku a do stran. To proto, abychom nemuseli všechny otvory rozměřovat a vrtali jsme všechny špalíky stejně podle jednoho nastavení stroje (avšak nepředbíhejme :-)).

Naformátovaným špalíkům je potřeba seříznout okraje tak, aby v prostředku zbylo dost místa pro lubovou lať a malou plošku (obr 7.).

Během montáže může dojít k drobnému posunutí držáku,

● OBR. 7: PLOŠKA MEZI HRANOU LATĚ A SEŘÍZNUTÍM DRŽÁKU

● OBR. 8: ROZMĚRY ŠPALÍKU

otvoru v lodi, případně latě, a tato drobnost nám poskytne malou rezervu. Na konci držáku je potřeba nechat cca 6 mm. Kraje se budou dobrušovat podle boku lodi a je potřeba tam ponechat nějaký materiál k odbroušení.

Samotné seříznutí hran jsem prováděl na formátovací pile, ale je možné si zvolit i jiný stroj (např.

stolní kotoučovou pilu s posuvným stolečkem, pokosovou nebo kapovací pilu). Vyrobil jsem si prkénko s výřezem, do kterého jsem si umístil špalíček, a pak ho zařídil pod požadovaným úhlem. Bylo potřeba si s tím trochu pohrát, ale výsledek byl velmi produktivní a přesný (obr. 9; 10 a 11).

Nařezané držáky jsem výše zmíněným způsobem vyvrtal tak, aby všechny otvory byly v prostředku špalíčku. Občas se vyskytl problém, že sjel vrták po tvrdším dřevě, případně měl špalík skrytou vadu a během vrtání prasknul, proto je vhodné si jich připravit více. Na jednu loď je jich potřeba asi 30 ks. Záleží, jak blízko je dávat k sobě a jak dlouhé budou výsledné lubové latě.

EFENDI: Oproti příčným držákům lubových latí používáme podélné, které nebortí tolik bok lodi a přesahy držáků neomezují použití příčných palub (např. při spaní v lodích).

BIMBO: Doporučuji držáky podlepit, aby se neprotáčely, popř. ve špalíku vyfrézovat drážku na latě.

MONTÁŽ LUBOVÝCH LATÍ

Montáž jsme již prováděli za odborného dozoru Satyse. Nejprve jsme naši loď museli uvést do roviny a zabezpečit, aby se nám během montáže latí nezkroutila do vrtule. Proto jsme loď podložili vpředu i na zádi a její rovinu jsme kontrolovali vodováhou položenou na prkénku. Bylo nutné kontrolovat tímto způsobem před i záď opakovaně vždy, když jsme něco našroubovali. Zároveň

● OBR. 9; 10 A 11: VÝROBA NAŘEZANÝCH DRŽÁKŮ POD POŽADOVANÝM ÚHLEM

● OBR. 12: PODLOŽENÍ LODI.

s vodováhou jsme loď „shlédali“ i vizuálně pohledem od přídě po záď a obráceně – oko vidí a často dokáže odhalit nerovnost dřeva než metr nebo vodováha. Při montáži druhé výdřevy jsme již zvolili bytelnější ukotvení lodi (obr.14). I tak bylo ale nutné rozměrové deformace neustále kontrolovat (obr.12).

Při zhotovování výdřevy pro loď Trident jsme dopředu nevěděli, že budeme muset uřezat držáky přední (lavičky háčků) i zadní (lavičky zadáků) lavičky. Popravdě se nám do toho moc nechtělo, ale po delším váhání jsme je uřízli, abychom mohli lubové latě umístit tak, jak jsme potřebovali. Je potřeba podotknout, že lubová lať je několikrát prohnutá a sama o sobě na loď působí značnou silou. Proto jsme se snažili latě do lodi upínat na obou stranách současně, aby nedošlo k nežádoucímu prohnutí lodě. Jedna z praktických připomínek Satyse byla, přitahovat lubové latě obě naráz od prostředka směrem ke kraji, vždy naproti sobě. Lépe se tak předejde tvarovým deformacím lodě.

OBR. 13: ROZMĚŘOVÁNÍ POLOHY LUBOVÝCH LATÍ

Otázka konečné délky lubových latí byla dlouho diskutována. V případě, že bychom vycházeli z pevně dané např. 4 m dlouhé latě, bylo by naše rozhodování jednodušší. My si však díky lepeným lubovým latím mohli dovolit udělat lubové latě co nejdelší. Mezi zadní palubou (lavičkou kormidelníka) a začátkem latě je meze- ra cca 2 cm. Stejná je pak i vpředu přímo před komorou pod přední palubou lodi z Tridentu. Na námi stavěné lodi jsme latě vpředu natáhli cca 25 cm pod přední palubu (jak nejdále to šlo). Délku jsme si doměřovali hned několikrát, protože prohnutí latě její délku výrazně mění! Proto jsme také lať uřízli o něco delší a postupně ji zkracovali. Vždy jsme si lať zkusmo přitáhli ztužidly k boku lodi, abychom viděli, jak to bude vypadat po našroubování. Hloubku latě od okraje lodi jsme vypočítali tak, aby nové lavičky byly přibližně ve stejné výšce jako na původním provedení. Umístění laviček jsme chtěli také stejné, proto jsme nejdříve pomyslně umístili lavičky, mezery mezi špalíky vypočítali tak, aby byly na obou protilehlých

stranách stejné. Mezery mezi špalíky se však drobně liší od přídě k první lavičce (háčků), od lavičky k prostřední sedačce, od prostřední sedačky k zadní lavičce (zadáků) a od této lavičky k zádi (místu kormidelníka).

Latě jsme měli pevně přichyceny ztužidly k boku lodi a podloženy několika zkušebními špalíky. Rozměřili jsme přesnou polohu špalíků, úhelníci jsme si označili polohu vrtání a aku-vrtačkou jsme vyvrtali otvor do latě. Navzájem jsme se kontrolovali, abychom

● OBR. 14: BYTELNĚJŠÍ UCHYCENÍ LODĚ DO ROVINY

vrtali kolmo. Po vyvrtání jsme na otvor nasadili špalík a provrtali otvor skrz loď. Kolegové zapilovali hrany otvoru a my zatím zvětšili otvor v lubové lati pro stahovací matku na \varnothing 10 mm. Tuto činnost jsme prováděli na obou stranách současně, abychom nedeformovali loď jednostranným zatížením.

Byli jsme důrazně poučeni, že je nutné zabrousit spodní stěnu špalíků podle boku lodi, aby bok lodi dobře seděl na špalíku a nepřetahoval se oblý bok na rovný špalík. Na první lodi jsme to tak udělali. Všimli jsme si však, že je to potřeba pouze na přídi a trochu na zádi. V prostřední části lodi jsme špalíky přibrousili, pak je přitáhli a měli jsme mezeru mezi špalíkem a bokem lodi i 2–3 mm. Je tedy otázkou, zda lubová lať také mírně nemění tvar celé lodi a pokud ji přetahujeme šroubem do nové polohy, prohne se laminát, a to nejvíce právě kolem otvoru. Ten následně zamáčkne dovnitř a výsledkem je mezera mezi krajem špalíku a bokem lodi. Proto spíše doporučuji šroub, špalík a lať mírně dotáhnout a podívat se, zda-li je zabrušování skutečně potřeba, a nebo jestli je kontraproduktivní, a zařídit se podle daného místa.

Abychom docílili co nejlepšího řemeslného výsledku, po přišroubování latí a zabroušení špalíčků jsme si označili tužkou hrany, které budou strženy, a kde bude frézování přerušeno. Do ruční frézky jsem upnul rádiusovou frézu a označené plochy jsem vyfrézoval. Na závěr jsme špalíky i latě vybrousili brusným papírem hrubosti č. 150.

BIMBO: První a poslední špalík by měl být přibližně 5 – 7 cm od konce latě, aby se omezilo praskání latě.

Pokud bude P550 určena k jachtingu, doporučuji první držák za středovou lavičkou nahradit hliníkovým válečkem průměru \pm 20 mm a na něj nasadit trubku, která bude kratší než váleček s vnitřním průměrem \pm 21 mm – využije se jako vedení otěží kosatky.

HVĚZDÁŘ: Pro ustrojení P550 z Tridentu je potřeba umístit lubové latě pod stávající lavičky. Když se dají nad lavičky, je problém lavičky vyjmout a také není možné vysednout k bortu. Je vhodné vyznačit si předem horní hranu budoucí lati tužkou. Před instalací se demontuje přední a zadní lavička, odříznou se laminátové úhleníky, na kterých byly lavičky umístěny, a po vybroušení stěny se povrch uzavře laminovací pryskyřicí. Loď je před instalací vhodné vyrovnat a položit dnem vzhůru, aby nebyla prohnutá/zkroucená – aktuální tvar lubové latě zafixují. Podle pomocné linky a otvorů v lubových latích se určí pozice jednotlivých podkladových špalíků. Ty je nutné jednotlivě přibrousit, aby nedeformovaly zakřivení trupu lodi. Instalace by byla nejjednodušší od středu, ale pro doražení latí k zadní lavičce je lépe udělat ve středu jen provizorní uchycení a současně instalovat obě latě od záďe k přídi. Aby nebylo nutné rozpočítávat různé mezery mezi špalíky, je jednodušší držet konstantní vzdálenosti a v místě laviček špalíky přiříznout (dělání zářezu do laviček se neosvědčilo – poškozuje lavičku i držák). Špalíky mají tendenci se pod latí protáčet, proto je možné špalíky k lati/bortu lepit a nebo zajistit tenkým kličkem.

POUŽITÝ SPOJOVACÍ MATERIÁL

Použitý spojovací materiál jsem řešil dlouho dopředu. Některé oddíly používají pro toto spojení

vratové šrouby, které jsou svojí oblou hlavičkou vně lodi a směrem dovnitř je matka. Nechtěl jsem mít v lodi vyčnívající matky. Zavrhl jsem i myšlenku vyrábět lubové latě se zahluobenou matkou. Bylo by to příliš pracné. Pro spojení zevnitř lodi jsem použil nábytkářskou matku na imbus obr. 15.

Původně jsem zamýšlel dát z vnitřní strany pod matky i podložku (obr. 16), ale od toho jsme nakonec po zralé úvaze upustili. Oproti tomu se nám však příliš neosvědčily vratové šrouby. Obával jsem se zapilování každého otvoru do laminátu lodě zvlášť tak, aby mi tam šroub zapadl. Měl jsem také obavu při případné pozdější opravě spoje, že se vratový šroub v laminátu protočí a nepůjde povolovat ani utahovat. Proto jsem uvažoval i nad jinými spojovacími prostředky (obr. 17 a 18). Přes své obavy jsem nakonec použil vratové šrouby a spokojený jsem s nimi opravdu nebyl. Potvrdily se všechny problémy: při konečné montáži jsme museli většinu šroubů z venkovní strany přidržovat kleštěmi, abychom je byli schopni utáhnout. Příště bychom spíše zvolili běžný šroub s plochou hlavou na imbus (i přes negativní doporučení, že může docházet ke stržení imbusu a komplikované demontáži), případně nerezový šroub s čokovitou hlavou na imbus, zářez, nebo torx, který si mohu snadno přidržet a dotáhnout.

- OBR. 15: MATKA
- OBR. 16: MATKA S VRATOVÝM ŠROUBEM A PŮVODNĚ ZAMÝŠLENOU PODLOŽKOU

- OBR. 17: NÁBYTKOVÝ ŠROUB Ø 6 MM
- OBR. 18: NEREZOVÝ ŠROUB Ø 6 MM

Pod šrouby se z venkovní strany při konečné montáži dává ještě těsnění (viz obr. 19). Bylo sice trochu menší než hlavička vratového šroubu, ale s dotahováním se roztáhla a byla pěkně „zarovno“ s krajem hlavičky.

EFENDI: Používáme vratové šrouby se zapuštěnými maticemi. Je na zvážení, zda podložka zvenci je nutná.

BIMBO: Využíváme nerezový šroub s šestihrannou hlavou č. 10, velkoplošnou podložku s měkkým gumovým těsněním a místo nábytkářského šroubu dáváme zavrtávací matici s límcem. Šroub má mít maximální délku rovnou hloubce všech materiálů tj. trup, hloubka držáku, lubová lať – ideálně 2–3 mm méně (pozor! – tloušťka trupu se může v různých místech lišit – nelze tedy stanovit univerzální délku šroubů).

Do lubové latě je zapuštěna zavrtávací matice s límcem. Narážecí matice nedoporučuji. Časem může dojít díky namáhání k uvolnění. Šroub proti povolení je zajištěn anaerobním lepidlem podle zkušeností zelené barvy (LOCTITE 270 pro nerozebíratelné spoje), možné je použití i modré (LOCTITE 243 – rozebíratelné) – zde je však menší pevnost. Tak do lodi netrčí žádné matice, které by mohly tlačit. Nutné je zde však dbát na větší přesnost při vrtání. Matice je vhodnější šroubovat ručně, aby nedocházelo ke stržení.

HVĚZDÁŘ: Pro přišroubování latic se používají tradičně vratové šrouby M6. Do lodi se pak vrtají díry 6 mm a zvětšují se na čtvercový tvar trojúhelníkovým pilníkem, nebo se z vnější strany dá podélná lať 15 x 5 mm, která vratové šrouby podloží. Mezi šrouby a laminát je vhodné vložit plastové podložky

(otvor 8 mm), které brání kontaktu kovu přímo s laminátem a jeho praskání pod bodovým tlakem. Jsou-li podložky moc vysoké, mohou se vratové šrouby protáčet a je nutné je přidržet kleštěmi. Místo vratových šroubů je možné použít nábytkářské šrouby s velkou hlavou, ale ty mají méně pevný závit i impus se jim někdy při dotahování strhne. Lavičky mohou mít zarážky, ale jako dostatečné se jeví přivázání dřevěných laviček gumolanem. U středové dřevěné lavičky je vhodné zaháknout ji za lubovou lať za vyvýšenou hranu, aby se loď nemohla rozvírat. U lodí se změkklým trupem se instaluje i rám k spodní hraně ploutvové skříně, který rozpírá dno proti středové lavičce.

POVRCHOVÁ ÚPRAVA

Veškerou výdřevu jsme nainstalovali, pak jsme ji pečlivě označili a sejmuli. Latě i špalíky jsme vybrousili brusným papírem č. 150 a natřeli lodním lakem Johnstone's Heavy Duty Yacht Varnish. První vrstva byla ředěna v cca: 1 díl laku a 1 díl ředidla S 6006 (1:1). Po zaschnutí jsme výdřevu přebrousili brusným papírem č. 220 a znovu natřeli již neředěným lakem. Dle doporučení jsme takto nanесли celkem 5 vrstev. Je otázkou, zda by nestačilo nanést i méně vrstev. A v místech, kde by se muselo více brousit, nebo by tam byl nějaký konkrétní důvod, by bylo možné dát tři vrstvy laku. Lak byl totiž stále „živý“ i po několika týdnech od aplikace. Navíc se jím výrazně změnila rozměry dílů a například lavičky nám pak šly obtížně instalovat, i když byly vyrobeny s vůlemi.

FLINT: Doporučuji velkou péči věnovat nátěrům a řádně nechávat jednotlivé nátěry proschnout. Dřevo nejdříve napustit fermeží a pak natřít 3 až 4 vrstvy syntetického laku na loď nebo venkovní stavby (např. polomatný lak na dřevěné hmoty TIKKURILA Unica Super (20), vhodný pro nátěr lodí,

- OBR. 19: TĚSNĚNÍ S KOMPLETEM ŠROUBU A MATKY
- OBR. 20: TĚSNĚNÍ, ŠROUB, MATKA

nábytku a podlah nebo od firmy Colorlak alkyduretanový bezbarvý Jachtlak S1006).

BIMBO: Kromě povrchové úpravy výdřevy doporučuji také natřít P550 zevnitř dvousložkovým polyuretanovým nátěrem HET ve dvou vrstvách. Za zvýšené náklady loď vydrží hrubší zacházení.

HVĚZDÁŘ: Nejjednodušší povrchovou úpravou je napuštění fermeží, ale to je třeba každoročně opakovat. Delší životnosti bez údržby se dosáhne použitím olej-syntetických lodních laků (např. Johnstone's Heavy Duty Yacht Varnish). U nich se pro první vrstvu používá lak smíchaný s ředidlem v poměru 1:1. Další vrstvy se už dělají neředěným lakem. Pro nanášení více než dvou vrstev je nutné dbát nejen na dostatečné roztírání, ale i na dokonalé vytvrzení každé vrstvy laku (minimálně týden), jinak zůstane nevyschlé jádro měkké.

Na závěr bych chtěl poděkovat Jelenovi, vedoucímu našeho oddílu. Z jeho iniciativy jsme výdřevu do lodí instalovali z důvodů oplachtění našich lodí, ale pro účely běžného užívání lodí na řece je takto vydřevená loď výrazně lepší než původní varianta loďe přímo od výrobce.

Zde uvedené poznatky jsme nabylí v oddíle společně a výrazně nás to posunulo. Byla to zajímavá oddílová činnost pro vedoucí i rodiče. Pokud bychom jako oddíl disponovali jiným zázemím, byla by to velmi zajímavá celooddílová činnost i pro děti a rovery.

Kapitánská pošta z roku 2007 vyzdvihovala tyto přednosti lubových lať:

- Podélné vyztužení bortu.
- Možnost snadného uchopení loďe při přenášení, zvláště u vlčat, žabiček a mladších skautů a skautek.
- Jednoduché a spolehlivé uchycení nahoře zmíněných snímatelných bortových

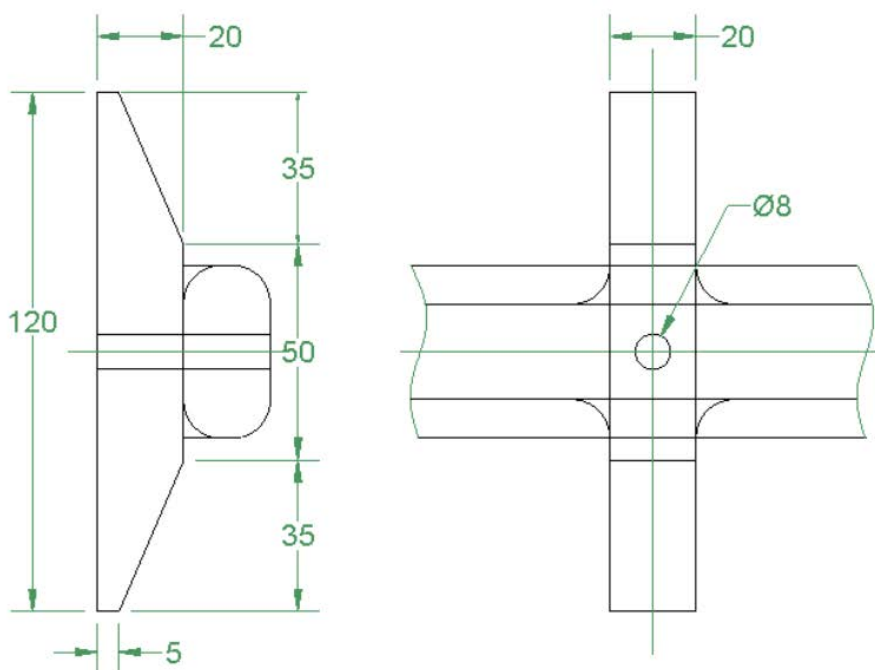
sedaček a otěžové rozporky.

- Nekomplicované přivázání bagáže a případných klekaček pro závodní jízdu v kleku.
- Navrhované úpravy lze snadno uskutečnit i na starších pramicích P520.
- Také námořní tradice velí, že na každé lodi má být alespoň kus dřeva, aby loď (podle Efendiho) měla duši.

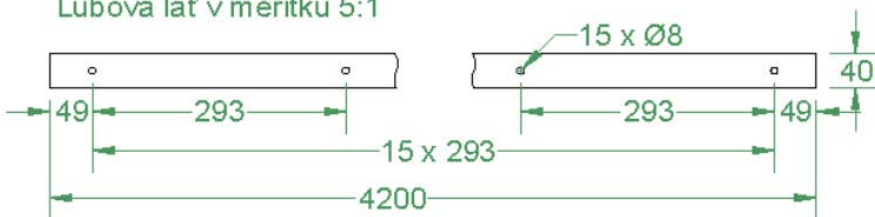
77. ODDÍL VODNÍCH SKAUTŮ LOSOSI, STŘEDISKO KARLA ŠIMKA, HRADEC KRÁLOVÉ

VÁCLAV HORNÝCH – INDY
(AUTOŘI FOTOGRAFIÍ: INDY,
JAN ZÍDEK – ČAJLI)

Za komentáře děkujeme Janu Bolkovi – Efendimu, Martinu Chladovi – Flintovi, Radku Dokoupilovi – Bimbovi a Janu Fischerovi – Hvězdáři. Do článku přispěli také David Svoboda – Cedník a Ondřej Friedrich – Guru.

Lubová lať v měřítku 5:1

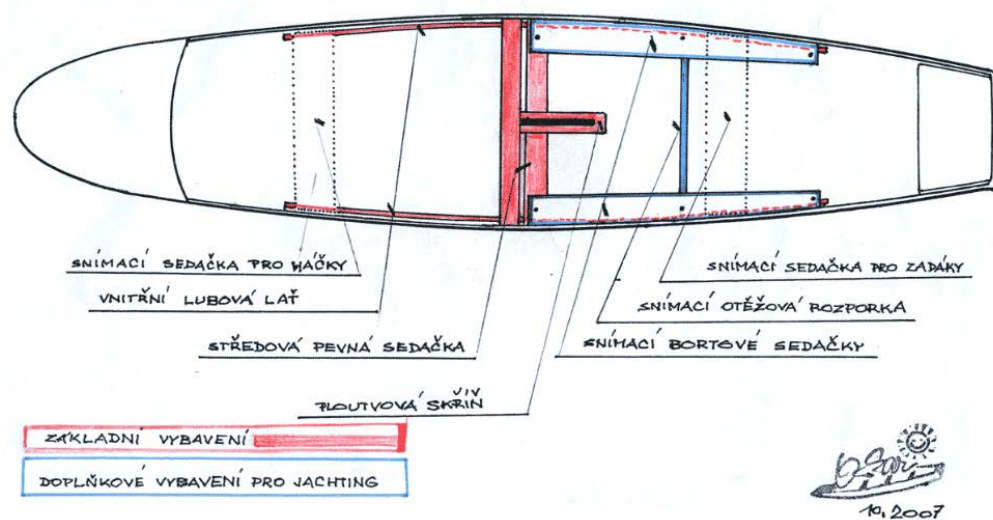

- NÁVRH FRÉZOVÁNÍ A TVARU ŠPALÍKŮ PRO LUBOVOU LAŤ 40 X 20 MM

- PŘIVÁZÁNÍ LAVIČEK GUMOLANEM

P 550 NOVÉ STAVEBNICOVÉ PŘEVEDENÍ

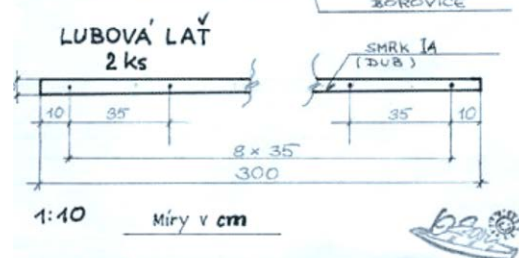
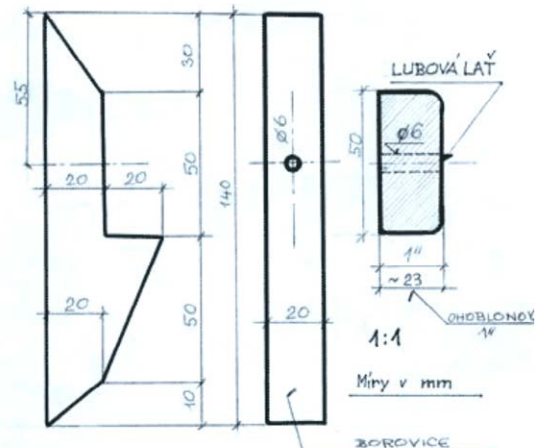

- OSKARŮV NÁVRH LUBOVÝCH LATÍ Z ROKU 2007

P550

OPĚRKA LUBOVÉ LATĚ
18 ks

- LUBOVÉ ŠPALÍKY - PŮVODNÍ NÁVRH TVARU PODLE OSKARA

- OSKARŮV VORVAŇ, PRVNÍ VYROBENÁ P550, PLOUTVOVÁ SKŘÍŇ (A) BYLA INSTALOVÁNA DODATEČNĚ, OSAZENA PRO PLACHTĚNÍ I BOČNÍMI LAVIČKAMI PRO VYSEDNUTÍ KORMIDELNÍKA (B).

- RŮZNÉ VARIANTY ŠROUBŮ A NÁBYTKÁŘSKÝCH MATIC.

VZHŮRU DO BAŽIN

NA VLASTNÍ KŮŽI, NA VLASTNÍ OČI, VLASTNÍMA RUKAMA! PŘÍBĚH JEDNÉ SOUKROMÉ BAŽINY U TŘEBONĚ

Představení práce Václava Bartuška a jeho projektu CheekyJay v minulém čísle Kapitánské pošty sklidilo zaslouženou pozornost. Proto jistě s povděkem přivítáte další inspirace do přírody, které máme možnost s laskavým svolením autora na stránkách eKP prezentovat.

V závěru článku v minulém čísle eKP byla zmíněna i publikace „Vzhůru do bažin! Na vlastní kůži, na vlastní oči, vlastními rukama“, kterou Václav Bartuška se svým oddílem Volavky vydal v roce 2014. Je to kniha o poznávání přírody nejen okolo mokřadu, který vznikl na dně jedné bývalé pískovně v srdci Třeboňska. Je to především další inspirace pro všechny oddílové vedoucí. Kuchařka s téměř 160 návody na

přírodovědnou činnost, která se točí okolo vody, s vodou nebo ve

vodě. Kniha s ukázkovým příkladem praxe zážitkové pedagogiky,

Napodobování stop

V pondělí - přiskákal zajíc do zelí...

My jsme stopy zajíce, takže tady názorně vidíte, jak se to dělá. Přední dozadu, zadní dopředu, uši vztyč askáčeme.

A jinak v pohodě, jo?

Na zimní procházce jsme narazili na stopy všelijakých zvířat. Zkoušeli jsme stopy určovat a snažili se pochopit a napodobit, jak asi vznikly. A tak se z nás na chvíli stali zajíci, srnky, vydry nebo divočáci. Zkuste, něco se naučíte a je to legrace.

Sice to vypadá, že se tu plazila krajta, ale ve skutečnosti se tu vydra klouzala po bříše. Takže zalehnout do sněhu a plazením vpřed!

Nic nevidím!

To stůdí!

A nenapodobujte všechno, co najdete...

www.cheekyjay.com
www.facebook.com/cheekyjayblog

Blog pro zvědavé přírodovědce Zkoumej nebo zemři!

 Blíž přírodě
www.blizprirode.cz

kteřá při poznání přírody jde často až na samou dřeň a není rozhodně určena pro citlivé jedince.

V úvodu autor předkládá návod k použití pro aktivity uvnitř nebo venku, činnost je rozdělena na pokusy zaměřené na poznání rostlin nebo zvířat, a to pozorováním, pokusem, lovem, fotografováním, výtvarnými technikami nebo poznáním pomocí mikroskopu. Fascinace vodou, vodním světem rostlin a vodními živočichy je patrná na každé straně. Knihu však není potřeba studovat postupně od začátku do konce. Lze prakticky začít na jakékoliv straně, od prostředí všemi směry, od konce směrem k úvodu i na přeskáčku. Povinností je pouze se nebát poznávat přírodu za každého počasí i v nepohodlí, beze strachu z „fuky-hnůjky“ věci.

Václav Bartuška se svými Volavkami nám ukazuje, jak zkoumat sladkovodní houby nebo vodní plankton. Pomáhá nám seznámit se s nejrůznějšími vodními

rostlinami a u některých i s jejich chutěmi a netradičním využitím. Zkoumat raky, škeble, žáby, ryby nebo vodní ptáky lze mnoha způsoby. Děti z Volavek tak poznaly přírodu skutečně na vlastní na vlastní oči, na vlastní uši, na vlastní nos, vlastní kůži, i na vlastní chuť a vyzkoušely si i ty nejvíce nepravděpodobné způsoby, které by vás možná ani ve snu nenapadly. Při listování publikací si člověk může skoro říct, že na tom vlastně nic není, jen k tomu mít dost odvahy.

Kromě vodní plochy, vodního toku nebo mokřadu může mít někdo v blízkosti svého přírodovědného zkoumání i pravou „bažinu“ v podobě rašeliniště. I pro ty je v knize připraveno několik tipů, jak bezpečně zkoumat i pravý nefalšovaný močál a dozvědět se třeba i něco nového o pH vody, průhlednosti, povrchovém napětí nebo kyslíku ve vodě. Co všechno se dá zjistit například díky fotopasti a nalezené mršíně divočáka

nebo jak nejlépe pozorovat, fotografovat či kreslit divoká zvířata a přírodu.

Poslední část knihy je zvláště inspirující pro všechny, kteří si uvědomují, že nestačí jen přírodu pozorovat a zkoumat, ale je dobré také s výsledky své práce nějak dále pracovat. Ať už při tvorbě propagačních materiálů oddílů, zpracování výsledků naší přírodovědné práce v obrázkovém kalendáři, při nějaké přírodovědné soutěži nebo při tvorbě „bytůstkového“ komiksu. Pak mohou i všechny naše výtvarné aktivity dostat hned vyšší

Kreslení na šnečí domky

Pod křovím u železniční trati jsme našli spoustu prázdných šnečích domečků. Doma jsme je jen očistili, vzali jsme si pera a tuše a pustili se do zdobení.

Tak tenhle bude dobrej.

Mám tady jen tak ležet? Tak si mě vem.

Opatrně, opatrně...

Heč, já jich mám nejvíc!

Soukromá bažina

Žila byla stará pískovna. Byla v ní nějaká ta žába, ale celkem vzato už měla svoje nejlepší léta za sebou. Ze všech stran zarůstala vrbami a olšovic a vůbec to s ní slo od deseti k pěti. A tak jsme se jednoho dne rozhodli, že se o ni budeme starat. Pozemek, na kterém se nachází máme v pronájmu a za 300,- Kč nájmů ročně tu chováme žaby, vážky, čolky, spoustu vzácných kytek a podobnou vodní verbež.

Pojďte do toho a my vám předem děkujeme!

Sice si občas trochu málnem, ale taly se při tom zažije spousta legrace. Na některé práce lze dokonce sehnat dotace (v našem případě od Správy CHKO Třeboňsko), a tak z toho hnedka máte smysluplnou brigádu.

Talže co kdybyste se ve svém okolí trochu poohlédli a začali se starat o nějakou takovou tůň, bažinu, loulu, suchou strán nebo třeba starý strom? S důvěrou se obraťte na kancelář ČSOP, kde vám pomůžou a poradí.

www.cheekyjay.com
www.facebook.com/cheekyjayblog

biodiverzita.csop.cz

Vydáno v rámci programu Českého svazu ochránců přírody "Ochrana biodiverzity", podpořeno Lesy České republiky, n.p. a Ministerstvem životního prostředí. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska donátorů.

Ministerstvo životního prostředí

mysl. Tak s chutí a nyní i inspirací do toho!

Opět jsme se přesvědčili, že činnost CheekyJay je nevyčerpatelným zdrojem inspirace. Zloměk činnosti je prezentován na webových stránkách a facebooku.

Mnohem více dobrodružství i poznání přírody však zažívají členové oddílu Volavky při pravidelných výletech do okolí Třeboně. Ale i tuto činnost by nebylo možné realizovat bez mnoha dobrodinců, sponzorů a podporovatelů, díky

nimž máte možnost i vy nahlédnout pod pokličku kuchařského přírodovědného umění Václava Bartušky.

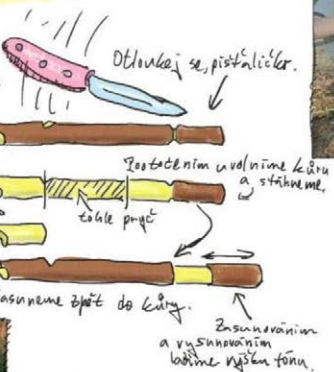
Možná někdo z vás víte o možnosti, jak podpořit další prezentace „Zvídavé sojky“ na internetu, nebo lépe knižně, podpořit i vlastní přírodovědnou a popularizační práci Václava Bartušky a podaří se najít osvědčený nakladatel, který podpořil uveřejnění dalších skvělých dobrodružství v přírodě mladých kluků a holek z Třeboně v přínosné výpravné knižní publikaci.

Zaujala vás kniha Vzhůru do bažin!? Bohužel tato i pro vodní skauty jistě zajímavá publikace již není v tištěné formě běžně dostupná. Kdo by měl se přesto chtěl s ní podrobněji seznámit, může nám napsat na e-mail do redakce Kapitánské pošty ;-).

MIRA

Vrbová píšťalka =

Jako ke píšťalce s tím ne. Těžeť se se obětí a vrbu přelomem není - léta přije hlabě. lupat, mášče vyjmít. Těžeť se vrbu přelomem, na které vám moc špápně. A to je všechno. Vyzkoušejte.

Flétna z křídlatky

Na břehu řeky jsme našli loňské lodyhy Lřídlatel. Ty jsou výborné na vyrábění fléten.

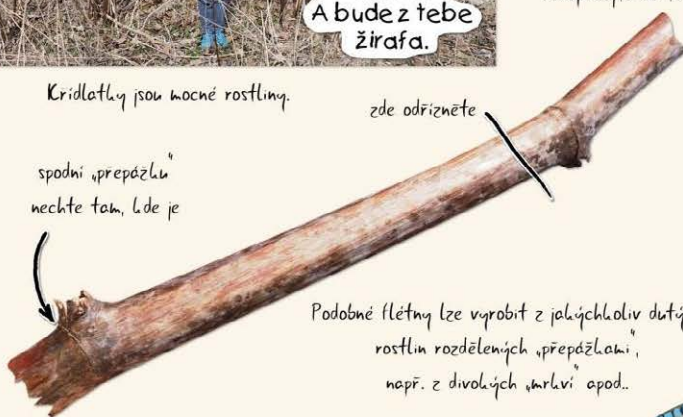
Jen počkejte, jednou vás všechny přerostu.

Jasně. A bude z tebe žirafa.

Křídlatky jsou mocné rostliny.

zde odříznete

spodní „přepážku“ nechte tam, kde je

Podobné flétny lze vyrobit z jakýchkoliv dutých rostlin rozdělených „přepážkami“, např. z divokých „srstvi“ apod..

Lodyhu opatrně seriznete. Zlustrte zafoukat (jako na příčnou flétnu) a polud nezni dobře, ještě ji opatrně zkratte. To opalujte do té doby, kdy budete s tónem spokojeni.

Blog pro zvědavé přírodovědce

www.cheekyjaj.com

Zkoumej nebo zemři!

SKAUTING NA DÁLKU

Zatím nic nenasvědčuje tomu, že by se epidemická opatření v nejbližší době uvolnila a vrátili jsme se k běžné činnosti. Opět přinášíme tipy od Štik z Hradce Králové na schůzky tak, abychom se na chvíli zvedli od počítačů. Nabízí se tu také zapojení rodičů i sousrozenců, což obecně může pomoci budovat dobré oddílové vztahy.

ŠTIKATLON

PŘÍPRAVA HRÝ:

Každý účastník si připraví:

- kbelík
- 5 tenisových míčků
- švihadlo
- časomíru

Každý účastník si nejprve vytyčí trasu, nejlépe oválnou, o délce zhruba 300 m. Připraví si střelnici, tj. pět tenisových míčků a kbelík ve vzdálenosti pět kroků od palebné pozice.

Motivační video: <https://youtu.be/8TF0UDJ5buc>

PRŮBĚH HRÝ:

Účastník odstartuje, čas startu si zapíše. Obdobně jako v biatlonu nejprve oběhne dříve vytyčený okruh, poté přejde ke střelbě. Během střelby je nutné vyhodnotit úspěšnost hodů, za každý, který minul, získává postih v podobě dalších cviků. Důležité je, že druh postihu se odvíjí od pořadí hodu, za který byla udělena (viz tabulka 1, např. mine-li první a třetí hod, je potrestán 20 panáky a 30 dřepů). Trestné cviky se vykonají po ukončení střelby (tj. házení míčku). Tím dokončil první kolo. V kole druhém narůstá počet opakování okruhu (viz tabulka 2). Po dokončení všech kol, tj. poslední střelby, se zastaví časomíra a stanoví výsledný čas.

POŘADÍ HODU / TRESTNÝ CVIK

1. 20 panáků
2. 10 kliků
3. 30 dřepů
4. 20 přeskoků přes švihadlo
5. 10 angličáků

Tabulka 1 – přehled trestných cviků (udělují se v závislosti na pořadí hodu, který minul (např. mine-li druhý a pátý hod, sportovec je postížen 10 kliky a 10 angličáky, které musí vykonat bezprostředně po dokončení střelby).

KOLO / DÉLKA VZDÁLENOSTI V DANÉM KOLE

1. (start)	300 m
2.	600 m
3.	900 m
4.	600 m
5.	300 m

VYHODNOCENÍ HRY:

Vyhodnocují se jednotlivé věkové a výkonnostní kategorie. Jediným kritériem je výsledný čas.

MÍSTOPISNÉ BINGO

PŘÍPRAVA HRY:

Vedoucí připraví seznam deseti míst, ke kterým mohou účastníci doběhnout (například hřiště, trojúhelníková dopravní značka, pomník, hydrant, ...). Míst je deset, do vyplňovací tabulky (viz dále) stačí pouze devět, jedno je navíc, kdyby účastníci některé nenalezli. (Co když to nestihnou a budu mít jen sedm míst? I tak je možné hrát, jen je menší šance na výhru.). Dále vedoucí připraví online formulář, do nějž budou účastníci vpisovat zapsaná slova, a losovací systém sloužící k výběru zapsaných slov účastníky (počítačový, mechanický, kloubouk s papírky).

PRŮBĚH HRY:

Účastníci si připraví vedoucím připravený seznam míst, papír a tužku. Vyráží k jednotlivým místům. Musí oběhnout alespoň devět míst, na pořadí nezáleží. Vždy, když doběhnou na nějaké místo, tak se rozhlédnou a poznačí si, co vidí za zajímavý objekt v daném místě (jiný, než ke kterému měli doběhnout). Po zapsání běží na další místo ze seznamu a postup opakují až do zapsání 9 objektů. Na každém místě lze zapsat jen jeden objekt. Bude-li na dvou či více místech stejný objekt, např. památný strom, je možné jej zapsat vícekrát. Jakmile účastníci zapíší devět objektů, vrací se zpět (domů) a všechny zapsané objekty zapíší do online formuláře a tabulky 3 × 3, na libovolná místa. Mezitím vedoucí dá slova do kola štěstí (losovacího systému) a točí. Když vylosuje slovo, co mám, mohu si ho proškrtnout v tabulce. Když se hráči spojí tři proškrtnlá slova vodorovně, svisle nebo v úhlopříčce, má vyhráno a zakřičí bingo!

PŘÍKLAD PRŮBĚHU HRY:

Vyrážím v 16:00 z domu. Najdu hřiště. Koukám, koukám kolem sebe – vyberu a napíšu houpačku. Běžím dál, najdu dům s hydrant, koukám, zapíšu si psa. Běžím dál, najdu dopravní značku, zapíšu odpadkový koš atd...

V 17:00 si zouvám doma boty, běžím k počítači, kliknu na odkaz formuláře a napíšu devět slov (malými písmeny, s háčky, čárkami, bez překlepů, v prvním pádě). Formulář odešlu.

Na papír si nakreslím něco takového:

pes	něco	něco
něco	houpačka	něco
něco	něco	odpadkový koš

Vepíšu slova, která jsem odeslala do formuláře. Kam je napíšu, je jedno, resp. věci taktiky. Nejpozději v 17:20 se hlásím do on-line klubovny. Vedoucí ukazuje kolo štěstí, už jsou v něm slova všech kamarádů z oddílu. Vedoucí točí. Padlo slovo „strom“. Hm škoda, to nemám. Tak dál. Točí, točí, padlo slovo „houpačka“! Paráda, to mám, takže škrtnám. Moje tabulka vypadá takto:

pes	něco	něco
něco	houpačka	něco
něco	něco	odpadkový koš

Abych mohla zakřičet BINGO!, musí vypadat jako jeden z těchto příkladů:

pes	něco	něco
něco	houpačka	něco
něco	něco	odpadkový koš

pes	něco	něco
něco	houpačka	něco
něco	něco	odpadkový koš

pes	něco	něco
něco	houpačka	něco
něco	něco	odpadkový koš

Jistě již chápete, o co ve hře běží a že je možné trochu taktizovat. Jednak tím, kam které slovo do tabulky zapíšete a také tím, které slovo zapíšete už venku. Čím vícekrát se trefíte do vkusu jiných členů oddílu, tím častěji se slovo objeví v kole štěstí a tím je větší šance, že se slovo vytočí a vy ho budete moci škrtnout.

VYNÁLEZY PROKOPA DIVIŠE

ÚVOD:

Sportujete? Fajn, dobře děláte, nebudou z vás bábovky. Chodíte ven? Fajn, dobře děláte, odpočnete si od svých spolubydlících a nebudete na ně nevrli. Nudíte se? Fajn, dobře děláte. Cože? Ale ano. Možná totiž obohatíte svět o něco úžasného. Z nudy a lenosti totiž vzešla slušná řádka vynálezů, které měly usnadnit život od těžké práce. Mnozí vynálezci nebyli jen slavní vědátory v černém fraku bádající v laboratořích, ale taky docela obyčejní lidé, někdy dokonce, nebojím se to říci, lenoši a nepořádníci. Ale, pozor, byli to lenoši a nepořádníci s bystrou myslí. Takže, nikdo není ztracen!

Inspirací pro schůzku nám bude pan Prokop Diviš (to ale žádný nepořádník nebyl, bystrý a geniální ale ano). Narodil se také ve vesnici na břehu Divoké Orlice, což je vďaka o to bližší!

Prokop Diviš studoval mimo jiné elektřinu a elektrostatické jevy a uvědomil si, že to nějak souvisí s blesky a hřměním při bouřce. Začal se intenzivně věnovat otázce, jak ochránit chalupy před požárem od blesku. Výsledkem byl Divišův „meteorologický stroj“. Sestával se z uzemněných kovových hrotů ve výšce 42 m nad zemí. Svůj vynález vysoký 15 m vztyčil v roce 1754. Bleskosvod měl původně vytahovat elektřinu rovnou z mraků, aby blesky

vůbec nevznikly. To se nějak nepovedlo a místo toho je stahoval do země, i to ale stačilo a chalupy ochránilo. V roce 1760 bylo suché vyprahlé léto beze srážek, bouřek a vláhy. Krávy bučely žízni, **slepice snášely vejce se slabými skořápkami, které hned praskaly.**

Rozzuření sedláci ze všeho obvinili bleskosvod a strhli ho. No jo, ale příští rok bylo zase léto bouřkové, a **tak sedláci přišli za Divišem, jestli by bleskosvod znovu nepostavil.** Ten instaloval nový na střechu kostela a na sedláky se už nezlobil.

Prokop Diviš to s elektrikou nevzdával a stal se autorem ještě jednoho slavného vynálezu – **strunného hudebního nástroje „Denis d’or“ („Zlatý Diviš“)** poháněného elektřinou. Měl 790 kovových strun a 3 klaviatury.

Svémi pokusy zaujal i mocné vladaře a byl zván ke dvoru, kde **své vynálezy předváděl císařovně Marii Terezii a jejím synovi Josefu II.**

A KDE JSOU TY ÚKOLY?

No přece tučně vyznačené v textu!

1.slepice snášely vejce se slabými skořápkami, které hned praskaly.
Úkol: vymysli, jak zařídit, aby se vajíčko, které padá z 2m výšky na zem, nerozbilo. Svůj opravdu nápad odzkoušej. Žádné pusté teorie se nepřijímají.

2. ...tak sedláci přišli za Divišem, jestli by bleskosvod znovu nepostavil.
Úkol: postav věž ze špejlí vysokou alespoň 30 cm, která udrží skleničku a poté vydrží i naplnění skleničky vodou (sklenička stojí na věži a je do ní nalévána voda). Jako spojovací materiál můžeš použít cokoliv, myslí ale u toho na přírodu. Kilometr

zmuchlané izolepy, kterou hned po schůzce vyhodíš, je úplně zbytečný! Mimochodem, skvěle lepší kukuřičné křupky, rozmočené slinami. Po schůzce se dají sníst!

3. ...strunného hudebního nástroje „Denis d’or“...
Úkol: sestroj hudební nástroj, který vyloudí nějakou známou melodii.

4. ... své vynálezy předváděl císařovně Marii Terezii... :-)
Připravte si své vynálezy k předvedení na schůzce, ať už na živo, nebo na fotce nebo ústním popisem. Hudební nástroje nebo nahrávku s sebou! Stejně tak můžete vyprávět o svých neúspěšných pokusech, to k vynálezci patří. Třeba se ti povede jen jeden vynález, to stačí. Stejně tak můžeš přijít, i když nemáš vynález žádný. Třeba tě napadne, jak nějaký jiný vynález nebo nápad vylepšit!

ZNEŠKODNĚNÍ NÁSTRAŽNĚHO VÝBUŠNĚHO SYSTÉMU

SYMBOLICKÝ RÁMEC:

V centru města rozmístila teroristická organizace 10 balíčků s výbušninami. Úkolem vašeho elitního týmu je je co nejdříve zneškodnit, dříve, než dojde k výbuchu. Rozvědka vám poskytla mapu se zakreslenými souřadnicemi. K deaktivaci jsou potřeba 2 technici, spojovací důstojník a informatik nebo technolog energetických systémů, jejich spolupráce v jeden moment na stejném místě je nežádoucí. Aby nebyla vaše identita ohrožena,

nesmíte udržovat žádný kontakt s vaším týmem a pouze minimálně s ústředím v průběhu mise. Čas se krátí, vydejte se do akce!

PŘÍPRAVA HRŮ:

Vedoucí na určitém území (např. městské čtvrti, parku, ...) vytýčí 10 míst umístěním barevné stuhy, která představuje výbušninu. Přihlášené ke hře rozdělí do několika týmů po 4–5 (2 technici, spojovací důstojník, informatik a technolog) lidí, jednotliví členové o sobě navzájem nevědí. Každému týmu přidělí barvu (pošle identitu e-mailem). Také zanesou místa s výbušninami do mapy. Každý účastník si připraví 10 kolíček nabarvených v barvě týmu.

PRŮBĚH HRŮ:

- každý jednotlivec obdrží mapu se zakreslenými výbušninami, hranicemi území a bude mu sdělena barva jeho týmu
- výbušnina je zneškodněna, pokud ji navštíví např. 4 členové týmu v případě, že tým má 5 členů
- výbušninu představuje stuha dlouhá cca 80 cm
- na nalezenou stuhu připevníte kolíček v barvě svého týmu
- jakmile zjistíte, že váš kolíček je už čtvrtý ve vaší barvě (= již 3 členové týmu u výbušniny byli), připevníte 4. kolíček a ihned pošlíte SMS na hlavní velitelství (= vedoucímu), že výbušnina je zneškodněna
- po celou dobu hry nevíte, kdo je s vámi v týmu
- vítězí tým, který jako první zneškodní všechny výbušniny, případně jich zneškodní nejvíce ze všech
- žabičky, vlčata a skauti/ky mají hru vylepšenou o to, že získávají bod za každého rovera,

CHYSTÁM PROGRAM

kterého během hry uvidí :-)

- začínáme hrát v 16 hod. a končíme v 17 hod.
- v online klubovně se sejdeme v 18 hod. k vyhodnocení vašeho snažení a zjistíte, s kým jste vlastně byli v týmu!

JAK SE ZÚČASTNIT

- dopředu se přihlásit (musíme sestavit týmy)
- připravit si 10 dřevěných kolíčků. Kolíčky si nabarvíte fixou apod. v úterý večer podle toho, do jakého týmu budete patřit

(přijde e-mail). Kolíčky můžou být i plastové, můžou to být i sponky apod. hlavně v příslušné barvě a připevnitelné na stuhu (= výbušninu)

- můžou hrát i rodiče, kamarádi apod. Mladší členové můžou hrát ve dvojicích s rodičem nebo sourozencem, pak jim stačí jeden kolíček do dvojice. U ostřílených skautů a skautek se samozřejmě očekává samostatná činnost!

Takže hurá na to a těšíme se na vaše pyrotechnické výkony!

RENČA
ŠTIKY HRADEC KRÁLOVÉ

REDAKČNÍ ÚPRAVY:
PAVEL SAVIN S PŘÍSPĚNÍM
DAVIDA SVOBODY – CEDNÍKA

PRO DUŠI

Je běžné, že se čas od času setkáváme s nějakou náročnou situací, a musíme ji vyřešit a srovnat se s těžkou zkušeností. Někdy to jde snadno, někdy to trvá měsíce. Teď ale měsíce v samotné náročné situaci žijeme. Nevídáme běžně kamarády a blízké, některé jsme ztratili, máme ustarané rodiče, cítíme obavy. Je úplně v pořádku necítit se ve své kůži. Strach a stres jsou úplně normální reakcí na to, co se děje kolem.

Jako skauti a skautky bychom měli být připraveni. A právě proto je tu rozcestník Pro duši. Abychom si uměli říct o pomoc, když nám není dobře. A bychom pomocnou ruku uměli podat.

JAK SE DUŠEVNÍMU ZDRAVÍ VĚNOVAT BĚHEM PROGRAMU

Na www.skaut.cz/dusevnizdravi najdete přehled aktivit, které posilují duševní zdraví a odolnost.

V Junáku – českém skautu existuje také poradna jako podpůrná služba pro vedoucí. Pokud

potřebujete poradit s nějakou situací v oddíle, napište na poradna@skaut.cz. V urgentních chvílích je tu vždy Skautská krizová linka 737 205 520.

Spoustu rad a inspirace můžete najít na stránkách <https://www.skaut.cz/produsi>.

3x okamžitá podpora duševního zdraví

Linka první psychické pomoci
• pro dospělé
116 125

Linka bezpečí
• pro děti a mládež
116 111

Linka pro rodinu a školu
• pro dospělé, kteří mají starost o dítě
116 000

Všechny linky jsou dostupné non stop, zdarma a jsou anonymní.

* Všechny linky jsou v určitých hodinách dostupné i přes chat.

7 ZÁSAD ZDRAVÉ PSYCHOHYGIENY

- Měj realistická očekávání od svých nálad
- Pamatuj na svou pohodu
- Buď na sebe hodný
- Buď součástí skupiny
- Nastav si dosažitelné cíle
- Pohybuj se
- Udělej si čas na svoje pocity a myšlenky

#SKAUT
#NEVYPUSTDUSI

ŠTĚSTÍ PŘEJE PŘIPRAVENÝM KLUBOVNA ROVERŮ PŘÍSTAVU RETRA BRANDÝS

Cyklus článků „Štěstí přeje připraveným“ je inspirací i povzbuzením pro všechny, před kterými se dříve nebo později objeví výzva v podobě získání, opravy nebo zásadní rekonstrukce klubovny či loděnice. Představili jsme vám již dva velké projekty, které se neobešly bez spolupráce skautů s mnoha dalšími organizacemi a odborníky. Na druhé straně jsme vám ukázali i opravu klubovny jednoho menšího oddílu a šikovnosti rukou jejich členů.

K inspirativnímu činu tak není potřeba jen velkých projektů, ale často i skutečné fyzické práce jednotlivců. Získání kvalitního zázámi pro oddílovou činnost je vždy zásadním předpokladem dalšího rozvoje nejen skautské činnosti. Významným krokem dopředu může být i realizace mnohem menší klubovny svépomocí, kdy se oddíl spolehne na šikovnost jednotlivců z řad svých členů nebo přátel a podporovatelů.

Jedním z velkých „praktiků“ vodních skautů je bezesporu Vašek Zedínek z přístavu RETRA Brandýs. A kdo jeho práci na klubovně

● KLUBOVNA ROVERŮ – PŘÍPRAVA NA KROVY

u řeky Labe měl možnost postupně sledovat v průběhu podzimu loňského roku 2020 na Facebooku, určitě si posteskl, že takového Vaška by jistě uživil i ve svém oddíle, v přístavu i u sebe doma. Nicméně Vašek je jen jeden a může nám sdělit alespoň své zkušenosti s rekonstrukcí, spíše však stavbou nové klubovny.

Klubovna roverů v Brandýse

nad Labem vznikla přestavbou spojených dvou UNI buněk. Původní technický stav objektu byl natolik špatný, že při následné rekonstrukci prakticky zůstala zachována jen železná rámová konstrukce. V ideálním případě by na rekonstrukci objektu spolupracovalo mnoho členů přístavu pod odborným dohledem. Pandemická situace to však neumožňovala, plány na společnou práci a brigádní výpomoc ustoupily omezení a Vašek to musel zvládnout jen s pomocí několika ochotných dobrovolníků. Přitom se musel potýkat i s nejedním technickým a logistickým problémem. Loděnice i klubovny přístavu RETRA jsou totiž umístěny na pozemku u řeky Labe bez trvalého připojení k inženýrským sítím. Elektřinu mají zajištěnou pouze na základě dobrých vztahů se sousedním klubem veslařů po natažení prodlužovacího kabelu.

Původní stavební buňky byly na pozemek dovezeny před 7 lety a šlo o buňky již použité v ceně přibližně 19.000,- Kč za jednu. UNI buňky byly ve chvíli předání v použitelném stavu. Pouze pod ně členové přístavu připravili na štěrkové lože betonové silniční panely a buňky následně vymalovali. Šlo tenkrát o rychlou a snadnou cestu, jak zajistit chybějící prostory pro činnost rozrůstajícího se přístavu. Rychlá oprava „horkou jehlou“ se však ukázala jen jako dočasné řešení. Do buněk začalo postupně zatékat. V loňském roce jsme navíc zjistili, že stropní konstrukce je napadena dřevokaznou houbou. Přístav se tedy rozhodl

k odstranění veškerých dřevěných konstrukcí a klubovnu zrekonstruovat pomocí OSB desek. O klubovnu však přístav přijít nemohl kvůli potřebnému prostoru pro roverskou posádku. V průběhu roku si navíc někteří z roverů vzali na starost další nově vzniklou posádku mladších. Rekonstrukce klubovny tak byla o to potřebnější.

S tak rozsáhlou opravou bylo možné změnit i konstrukci střechy z ploché na sedlovou. Tu jsme zvolili mimo jiné i s ohledem na vnější příjemnější podobu budovy. Jako střešní krytinu jsme zvolili kanadský šindel, se kterým jsme již měli z předešlých projektů v přístavu dobrou zkušenost. Další variantou bylo použití trapézového plechu, jehož pořizovací cena by byla sice o polovinu levnější na stejné ploše, ale konstrukční detaily a složitější oplechování vedlo k volbě zaklopení střechy pomocí OSB desek a na ně pokládku právě střešních asphaltových šindelů zvaných kanadské. Střecha byla zvednuta ve sklonu 18°. Bezpečný

úhel pro jednotlivou střešní krytinu se liší nejen typem krytiny, ale i výrobcem. U kanadského šindele se pohybuje minimální sklon střechy okolo 15°. (některé výrobky jsou použitelné už od sklonu 9,5°). Krovy střechy jsme zhotovili z trámů 100 × 100 mm a 50 × 160 mm. Krovy jsme zaklopili OSB deskami tloušťky 18 mm.

Základ – rám klubovny tvoří ocelová konstrukce původních buněk. Ty jsou sešroubovány k sobě. Na ocelové nosníky tak bylo možné samožernými vruty přišroubovat střešní latě 40 × 60 mm. Z těchto latí jsme vytvořili vnitřní konstrukci stěn tak, aby tvořila oporu v roztečích pro následné opláštění také pomocí OSB desek. Na vnější opláštění jsme použili OSB desky v tloušťce 18 mm a na vnitřní v tloušťce 12 mm.

Podlaha je položena opět na trámový rošt, pro který jsme použili hranoly rozměrů 160 × 50 mm usazené do spodního ocelového rámu. Na tento dřevěný rošt jsme do kříže položili podlahu z OSB

desek tloušťky 25 mm.

Po zralé úvaze jsme upustili od sendvičového zateplení stěn. Dutiny ve stěnách a podlaze tedy nejsou zatepleny ani polystyrenem, ani minerální vatou. Klubovny jsou totiž využívány v naprosté většině pouze na schůzky, kdy se buď topí intenzivně v kamnech nebo topení není vůbec zapotřebí. V zimních mrazivých měsících tak může být sice vnitřní teplota při příchodu cca jen o 2 až 3 °C vyšší než venkovní, ale předpokládá se, že bude vždy díky kamnům na pevná paliva prostor brzy vytopen. V případě použití vnitřní izolace by bylo nutné zároveň řešit i parotěsnost a další konstrukční prvky, které by celou stavbu nejen zkomplikovaly, ale zejména prodražily.

Výsledně se na půdorysné ploše cca 6 × 5 m podařilo vytvořit plochu na vnitřní schůzku o velikosti 5,8 × 3,3 m vedle které je za posuvnými dveřmi umístěn navíc sklad o velikosti 5,8 × 1,5 m výšky 2 m s regálem na oddílové věci. Osvědčilo se mít oddílové vybavení roztríděné v normovaných a pevných euro přeprávkách. Součástí tohoto skladu je i část nábytkové stěny z původní klubovny, která slouží k uložení věcí pro běžnou

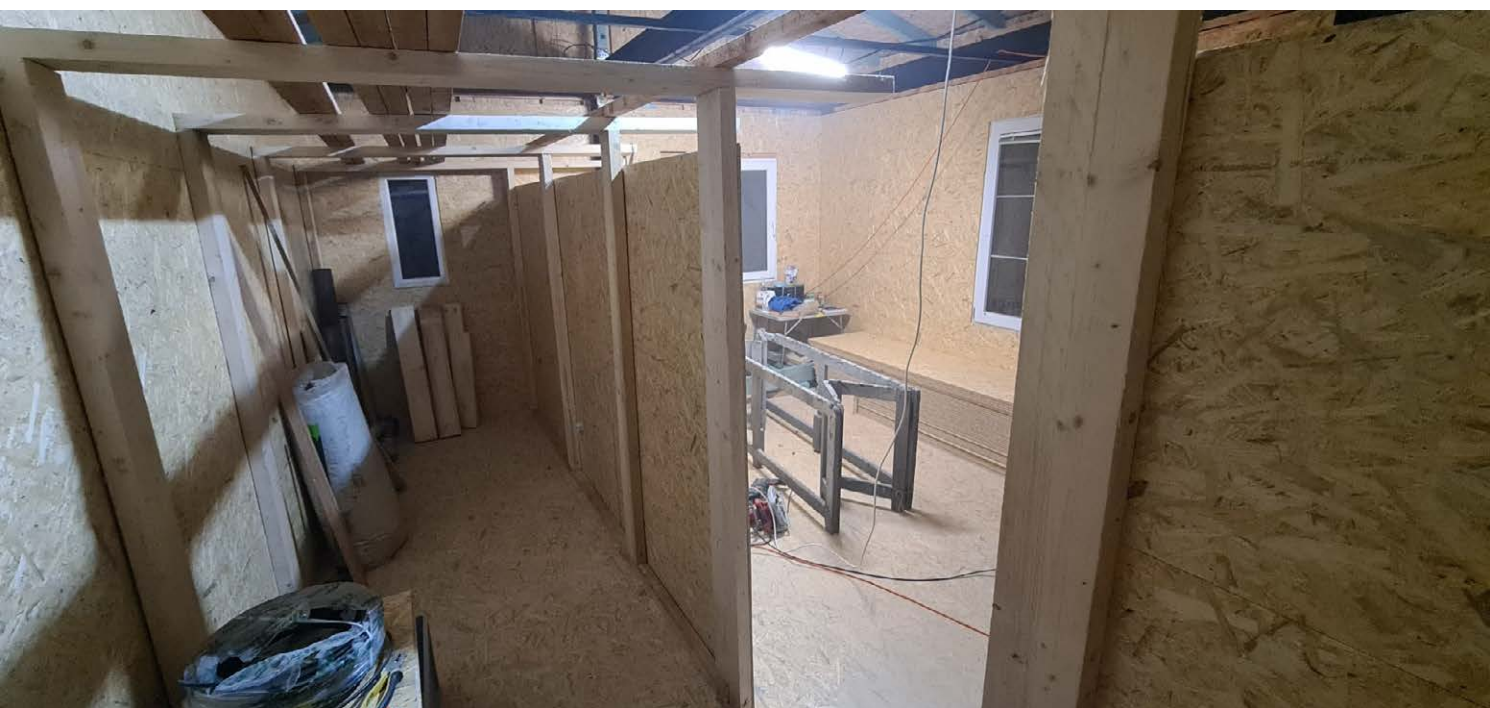
oddílovou činnost. V hlavním prostoru klubovny díky tomuto skladu není počítáno s dalšími úložnými prostory.

Užitná plocha klubovny je rozšířena o „půlpátr“ nad uvedeným skladem, které by mělo v budoucnu sloužit k příležitostnému přespání. Tento prostor má rozměr 5,8 × 2 m. Díky sedlové střeše je v tomto patře na jedné straně užitná výška 55 cm a na druhé straně „do klubovny“ cca 110 cm. Přístup do tohoto patra je po jednoduchých schodech vyrobených svépomocí tak, aby se do prostoru

vešly. Z bezpečnostního důvodu jsme nepoužili tzv. „mlynářské“ schody.

Okna jsme zakoupili ve stavebním bazaru. Podařilo se nám tak sehnat jak velká okna do klubovny, tak i menší osvětlovací okno do skladu bez možnosti otevírání s mléčným sklem. Vstupní dveře jsme zatím nechali původní nevhovující interiérové, ale v nejbližší možné době je vyměníme za kvalitnější.

K vytápění objektu jsme pořídili bazarová kamna Petry, která tento prostor vytopí bez problémů

a v případě přespávání v chladnějších dnech je lze naložit uhelnými briketami s delší výdrží než dřevo. Na horní plotýnce kamen se dá i velmi rychle uvařit voda, ohřát jídlo apod. Prostup plechové komínové roury stěnou je tvořen rámečkem cca 500 x 500 mm zevnitř oplechovaným ze zbytků CD profilu pro sádkokarton, který jsme vyplnili nehořlavou čedičovou vatou. Za kamny jsme na stěnu připevnili nehořlavý obklad z cementotřískového panelu. Stejný materiál jsme použili na zakrytí prostupu na vnější straně.

Elektrina je do objektu vedena pomocí nástěnné zástrčky a následně rozvedena pevným rozvodem do světel a několika zásuvek.

V jarních měsících tohoto roku dojde ještě k vnějšímu nátěru budovy fasádní barvou, přidělení plechového ohranění vnějších rohů a osazení okapními svody. Na spací patro nalepíme celoplošně zátěžový koberec a instalujeme bezpečnostní síť proti případnému pádu.

Časová náročnost celé stavby se odvíjela zejména od složité situace v ČR, která panovala v průběhu roku 2020. Nemožnost osobního setkávání a činnosti zásadním způsobem zkomplikovala naplánovaný pracovní harmonogram. Před letními prázdninami sice roveři dokázali odstrojit původní klubovnu, tím ale jejich práce ve větší míře bohužel musela skončit. Stavba objektu začala od poloviny

října a do výše popsaného stavu se dostala v půlce prosince. Pro Vaška a několik málo věrných (především jeho ženy Petry a Honzy Krysty se synem Matějem, kteří jsou také členy přístavu) byla rekonstrukce klubovny projektem na páteční odpoledne a víkendy. Navíc i dva dny dovolené. Ostatní rovery a další členy přístavu bylo možné v uvedené době zapojovat jen minimálně. Nejčastěji jeden člověk – „podavač“ k ruce se vždy hodil, ale ne vždy to bylo možné.

Spočítali jsme, že jsme na této rekonstrukci strávili na 400 odpracovaných hodin. Finanční náročnost projektu se aktuálně pohybuje na hranici 80.000,- Kč. Tato rekonstrukce by nemohla proběhnout, nebýt dlouhodobé finanční podpory ze strany obce. Celá stavba se dala uskutečnit s běžným ručním nářadím a základním domácím elektrickým nářadím (tzn. flexa 125 mm, vrtačka, dvě aku vrtačky – s ohledem na nutnost přehazovat vrtáky a bity), kotoučová pila – mafl, přímočará pila a malá stolní cirkulárka. Velkou inspirací pro řešení rekonstrukce byla videa podobných staveb na Youtube, kde zejména za velkou louží staví podobné stavby běžně a je možné se inspirovat konstrukčně i technologicky.

Na základě podrobných poznámek Vaška Zeďínka z RETRY Brandýs

MIRA

KAPKA HKVS 2021

Věříme, že i letos KAPKA HKVS bude! Kurz vodní turistiky, zakončený zkouškou vodáckého minima, připravujeme kombinovanou formou 3 víkendů nabitých zejm. praxí a několika online seminářů a samostudií. Letošní ročník bude navíc výjimečný tím, že je společným projektem skautů a tomíků. Taktéž účastníci budou z obou organizací. Z toho mimo jiné plynou dvě věci: 1) budete mít možnost se potkat s lidmi podobného zaměření, se kterými byste se jinak dost možná nepotkali; 2) Cílová skupina kurzu je ještě širší a míst relativně málo, proto s přihlašovaním příliš neotálejte :-)

AKCE JE PLÁNOVÁNA V TĚCHTO TERMÍNECH:

- víkend 1: 28. – 30. 5., Třebíč
- víkend 2: 16. – 19. 9., kanál České Vrbné
- víkend 3: 8. – 10. 10., Brno

Pokud se situace nebude vyvíjet příznivě, nemusíte se bát, že bychom hned házeli flintu do žita. Budeme hledat možnosti jak kurz realizovat - např. posunem termínu prvního víkendu apod.

Kurz je vhodný pro začátečníky i pokročilé. Během tří víkendů se naučíme, jak perfektně pádlovat na háčku i zadákovi. Zjistíme výhody a slabiny různých typů lodí. Procvičíme techniku plavání. Naučíme se pomoci tonoucímu a zachránit ho nejen z klidné, ale i z proudící vody. Divokou vodu se naučíme krotit v bezpečném prostředí umělého vodáckého kanálu. Zlepšíme se ve čtení vodního toku. Zjistíme, jak se vyznat v kilometrůvých českých řek. Naučíme se, jak bezpečně připravit a realizovat vodáckou výpravu pro děti nebo méně zkušené kamarády. Prostě staneme se lepšími vodáky!

Přihlašování a veškeré aktuální informace najdeš na webu akce kapka.skauting.cz

● AUTOR FOTOGRAFIE: KLÁRA ČENOVSKÁ – CHOBOT.

KAPKA HKVS 2021

KURZ VODNÍ TURISTIKY PRO ČLENY ATOM A JUNÁKA
VHODNÝ PRO ZAČÁTEČNÍKY I POKROČILÉ
VODÁCKÝ VÝCVIK NA KLIDNÉ I DIVOKÉ VODĚ
VEDENO ZKUŠENÝMI INSTRUKTORY
NAUČÍ TĚ, JAK PŘIPRAVIT A REALIZOVAT VODÁCKÉ AKCE

28. - 30. 5. - TŘEBÍČ
16. - 19. 9. - ČESKÉ VRBNÉ
8. - 10. 10. - BRNO
+ ONLINE SEMINÁŘE

PODROBNÉ INFO A PŘIHLAŠOVÁNÍ NA

KAPKA.SKAUTING.CZ

KAPKA HKVS

KAPITÁNSKÉ ZKOUŠKY 2021

HKVS vyhláší kapitánské zkoušky pro činovníky a činovnice působící ve vedení skautských vodáckých oddílů. Jedná se o samostatné zkoušky bez přípravného kurzu, proto se předpokládá dostatečná praxe uchazečů. Začínáme 1. dubna, nezapomeňte se přihlásit!

Ověřování dílčích kompetencí a jejich kontrola bude probíhat přes Google Classroom. Akce, při kterých lze ověřovat části kapitánské zkoušky v roce 2021, přihlašování na jednotlivé akce dle informací o akcích v novinkách na stránkách HKVS upřesníme dle aktuální epidemické situace, ale počítá se s těmito:

- JARNÍ SRAZ VS (4.–6. 6. 2021), místo bude upřesněno,
- SKARE (30. 4.–3. 5. 2021), Máchovo jezero,

- JACHETNÍ KURZ (19.–20. 6. 2021 + pátek nebo pondělí), Kovářov,
- LODNÍ TESAŘ (20.–29. 8. 2021), Seč,
- VÍKEND DIVOKÉ VODY – bude vypsán dle aktuálních podmínek, 9–10/2021,
- PODZIMNÍ SRAZ VS (12.–14. 11. 2021), místo bude upřesněno.

Na těchto akcích počítáme s programy, během kterých bude možné ověřit kompetence ke Kapitánské zkoušce z vypsanych oblastí. Po domluvě s příslušnými zkušebními komisaři je možné domluvit i jiná místa a termíny. Důrazně doporučujeme naplánovat si plnění požadavků ke zkoušce na rok 2021 a neodkládat nic předem na příští rok.

Bližší informace včetně přihlašování najdeš v příslušném článku na webu <https://vodni.skauting.cz/novinky-2/kz-2021>

Kontakt na předsedu zkušební komise: Šišule (Eliška Ebelová) – eliska.ebelova@skaut.cz

neklouže celou plochou po hladině. Chodidla jsou rovnoběžná s osou paddleboardu, se špičkami ve směru jízdy. Čarou rýhovou jsou špičky k sobě, nebo naopak moc od sebe. Nohy jsou v jedné úrovni, nožičky na šířku ramen. Širší roztočení k otáčení plaváku není stabilnější a brání správnému pohybu při pádlování. Kolena jsou nad kotníky mírně od sebe a mírně pokrčená, připravená reagovat na jízdu a nerovnosti vodní hladiny. Žáda jsou rovná, nehrbí se. Křík a hlava v prodloužení zad, nevystřikujeme bradu, oči směřují vpřed.

Stabilita a biomechanika na paddleboardu

Celá stabilita se stejně jako při správném držení těla odvíjí od postoje na chodidlech. Stojí se na jejich celé ploše, tzn. na třech bodech – pod palcem, pod malíčkem a na patě. Paddleboard odhalí špatné držení těla velmi rychle, ale je také klíčem k tomu, jak tento zlovyk napravit. Za mnohými bolestmi těla je nerovnoměrné zatížení plochy chodidel, které může za zborcené kotníky, ztuhlá kolena, vytvočené kyčelní klouby, bolesti zad a neschopnost děle stát nebo sedět přes zabílkované kříky až napří, po migrény. Trojbodový systém je základem stability, který se vyplatí používat: jak při chůzi po zemi, tak při pádlování na otáčkách. K dosažení jistoty při pádlování ve stoje je také nutné správné zapojení svalů. Tedy zadních stehenních svalů, hýžděových svalů a středu těla (core), tzn. hlubokých břichních svalů, pánevního dna a břišnice a hlubokých zádožových svalů (multifidí). Nejčastějším projevem nesprávného pádlování je bolest zad z nedostatečného zapojení středu těla a „žabání“ záběru rukama. Lipní začátečníci si nejprve musejí zvyknout na tento nový pohyb, později by nemělo pádlování na paddleboardu způsobovat žádnou bolest kromě běžné unavenosti svalstva na břiše, stehnech a tricepsch na pažích.

ZÁBĚR VPŘED

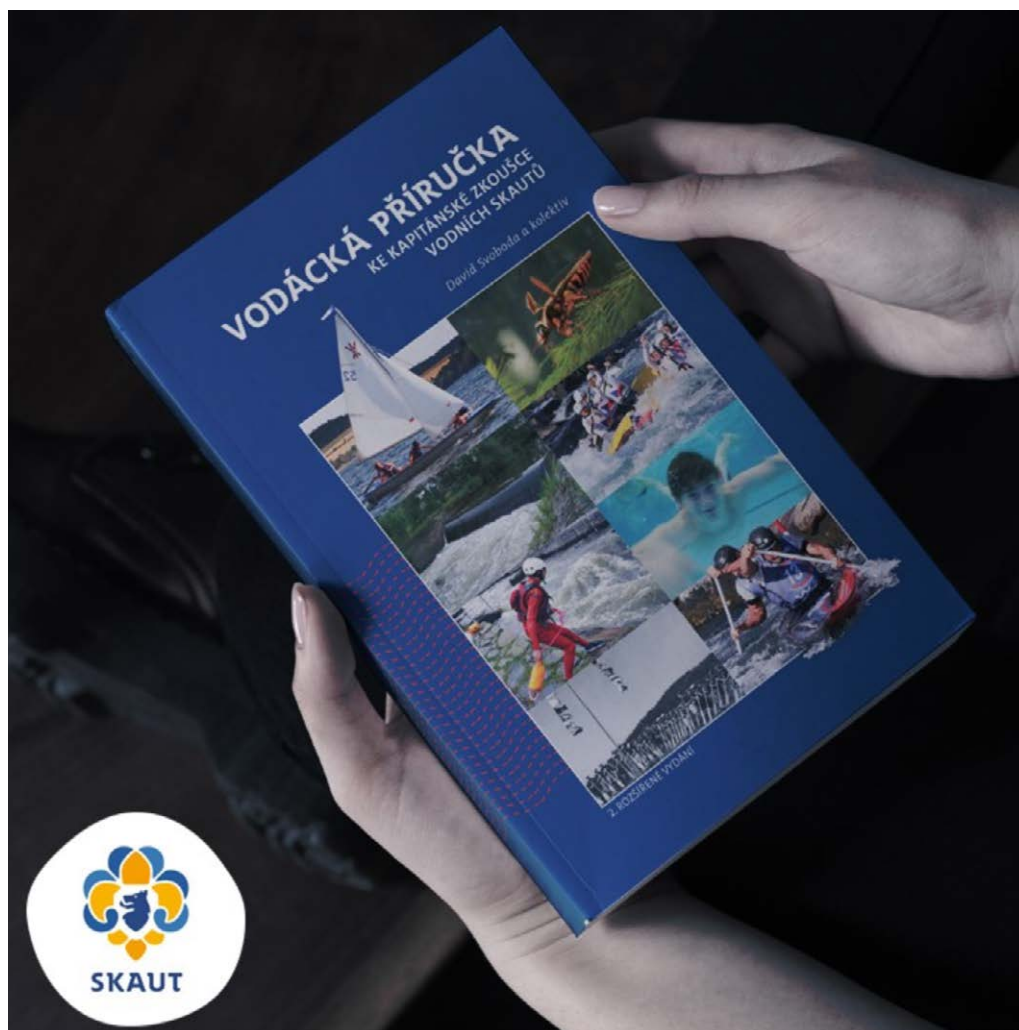
Záběr vpřed je základní záběr a jeho správné osovění je velmi důležitá. Má čtyři části. Při natažení pro záběr horní ruka spočívá volně na hlavicce pádla, celé tělo se natahuje dopředu ke špičce plaváku a následuje ponoreni celého listu pádla do vody. Na tento pohyb také reagují kolena, stehna a boky jemným vzpřímením. Nerůstají ani ztuhle. Obáme na

Tip: Steh a negativní emoce se nejlépe fyziologicky projeví při jízdě na paddleboardu, způsobují ztuhnutí a neschopnost reagovat na nastalé situace. Na paddleboardu, stejně jako u všech ostatních činností je třeba být uvědoměný, soustředěný a mít z jazyk radost.

147

Studijní materiály

Nedílnou součástí k přípravě na zkoušky je samostudium, veškeré teoretické i praktické požadavky obsahuje [Vodácká příručka ke kapitánské zkoušce vodních skautů](#).

PROUDEM PARAGRAFŮ

PLAVEBNÍ KOMORY

Na klasických českých, moravských a slezských vodáckých terénech na zdymadlo nenarazíme, neboť přítomnost zdymadla značí, že spád řeky je (kromě spádu, překonávaného právě zdymadlem) zcela minimální, a v takové části toku peřeje nebo zajímavý vodácký úsek nenajdeme. Přesto může být nejen pro malé vodáky, navyklé na proplouvání vrbičkami a sjíždění šlajsen, proplutí plavební komorou na vodácky neatraktivní části řeky zážitkem a zpestřením. Dospěláci by pak měli mít povědomí o právech a povinnostech vůdců malých plavidel, které v souvislosti s užíváním plavební infrastruktury mají. Pojďme se na to podívat.

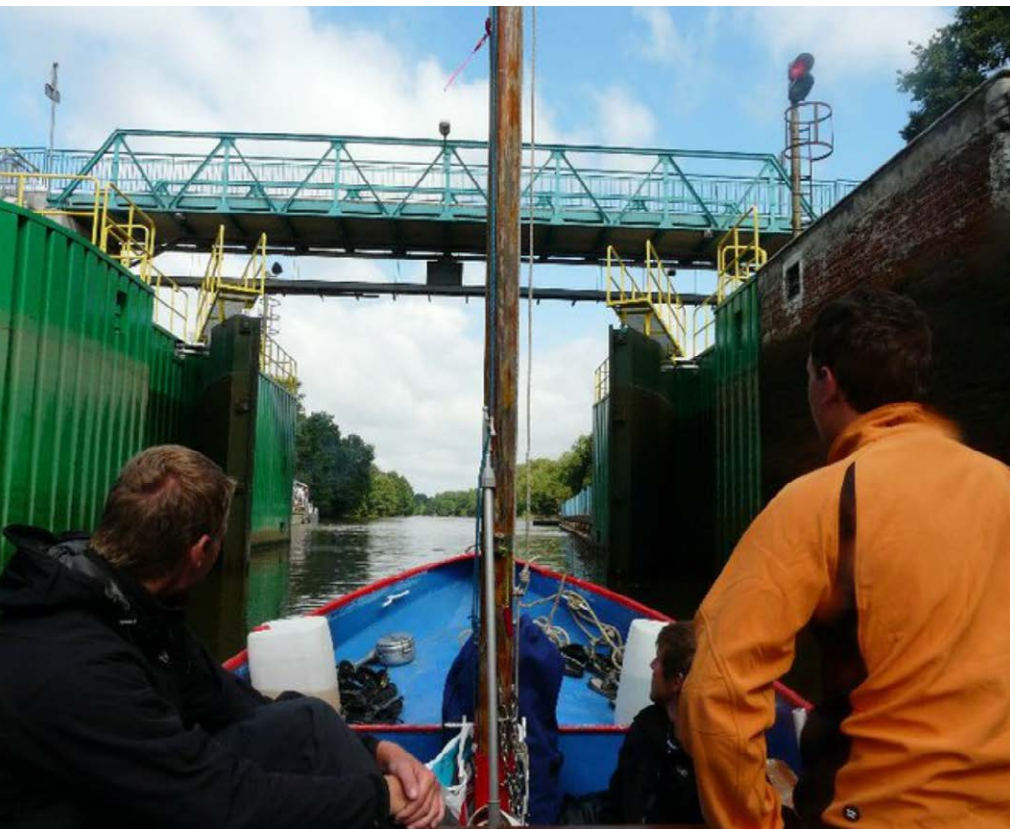
Úsek řeky, kde jsou vybudována zdymadla s plavebními komorami (jednou či dvěma), souhrnně tzv. plavební stupně, lze trochu s despektem definovat jako řetězec volejů, nad kterými si každý adrenalin milující pádler znechuceně odfrkne. Řeka v těchto místech sice nemůže být víc odlišná od rychlých a zpěněných horních toků, má ale svoji specifickou trochu industriální a romantikou šífařského řemesla okořeněnou atmosféru, kterou rozhodně stojí za to prozkoumat. V dnešní době již plavební provoz (vyjma Vltavy v Praze a letního Bažova kanálu) zdaleka nedosahuje intenzity, jakou měl třeba v šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století, což přímo vybízí k oddílovým výpravám.

Řada lidí se domnívá, že proplouvání plavebními komorami je určené pouze pro velká plavidla.

Byť byly plavební komory stavěny zejména pro komerční a obchodní plavbu, s jejich užíváním malými plavidly počítá jak praxe, tak legislativa. Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské vodní plavbě, ve znění pozdějších předpisů, sice přímo neuvádí, že malá plavidla jsou oprávněna užívat plavebních komor, nijak to však nevylučuje. Plavební komory jsou dle přílohy č. 1 tohoto zákona součástí plavební cesty. Více se vůdce malého plavidla dozví z prováděcího předpisu k zákonu o vnitrozemské plavbě, ve vyhlášce Ministerstva dopravy č. 67/2015 Sb., o pravidlech plavebního provozu, ve znění pozdějších předpisů. Ten už práva a povinnosti při užívání plavebních komor rozvádí detailně, a to zejména v § 82–85 vyhlášky. Vypisování jednotlivých povinností vůdců komorami proplavovaných plavidel by bylo asi nad rámec tohoto článku a odpovědný oddílový kapitán se před tím, než se svými svěřenci vyrazí proplouvat zdymadlo, s těmito povinnostmi seznámí. Zjistí, že malá plavidla dávají při proplavování přednost velkým plavidlům, udržují bezpečný odstup od ostatních plavidel a zejména se řídí pokyny obsluhy plavební komory.

Při čekání na proplavení je na řadě komor umístěné vývaziště, určené k čekání malých plavidel. Zde je potřeba se při čekání zdržovat a zejména se neplést velkým plavidlům, plujícími v protisměru

- AUTOR FOTOGRAFIE: ARCHIV 28. ATLANTICKÉHO ODDÍLU, PŘÍSTAV ESKADRA OSTRAVA, PROJEKT ODRA 854+ (OD PRAMENE K ÚSTÍ)

i ve stejném směru s vámi. Pokud je místo hodně exponované, je možné se zašít i ke břehu za vyvazovací dalby, kam velké lodě nemohou a vy odtud přesto vidíte na signalizační vjezdová světla komory.

Naprosto zásadní je zjistit si před vyplutím mobilní kontakty na obsluhu komor, kterými plánujete proplout (za předpokladu, že vaše plavidlo není vybaveno zařízením pro radiotelefonní spojení, to však k výbavě běžných vodáckých plavidel nepatří). Naleznete je na stránkách www.lavdis.cz, případně na stránkách jednotlivých správců vodní cesty (státní podniky Povodí Labe, Povodí Vltavy, Povodí Moravy). Systém Lavdis.cz uvádí i spoustu praktických informací, např. provozní doby komor, plánované odstávky z důvodu rekonstrukce či údržby apod. Systém je dostupný též jako praktická appka do mobilu. Po spojení se s obsluhou komory vám

dotyčný pracovník jistě poradí, co a jak, pokud vidí dětskou skupinu, určitě si pohlídá, aby bylo proplutí co nejhladší. Pokud mu sdělíte, jaký je cíl vaší cesty, zpravidla zavolá svým kolegům na další komory a tam na vás budou čekat již s hladinou ve výhodné poloze tak, abyste nemuseli čekat. Pokud však přece jen budete někde čekat, nezapomeňte, že koupání v obvodu plavební komory, kam patří i čekací stání, je zakázáno.

Je užití plavební komory zadarmo? V České republice to tak je, ale jedná se spíše o historickou tradici, která není nikde zakotvena v zákoně. Původ můžeme hledat v Labských plavebních aktech z roku 1924, které navazovaly na Versailleskou smlouvu z roku 1921, upravující poválečné poměry v Evropě. Labská plavební akta pak přímo stanovila bezplatnost užití vodní cesty v případě Labe, kam se tehdy i dnes počítá i Vltava. V zahraničí však poplatky za

užití plavebních komor i v turistických lokalitách (kanály v Anglii a Francii, v německém Spreewaldu atp.) nejsou nijak vzácné.

Ozvláštňte oddílovou činnost i splutím kanalizované části řeky. Pro děti může být proplutí plavební komorou nejenom zajímavým zážitkem, díky kterému si uvědomí, že řeka má i řadu jiných, než jen turistických využití, ale též zkušeností a prvním setkáním s pravidly plavebního provozu na dopravně významných vodních cestách. Tak klidnou plavbu a vlídné jezně! ☺

A pokud byste se cestou do nějakého paragrafu zapletli, nebojte se napsat si o radu na kp@skaut.cz!

NÁHL

MOKRÉ DĚJINY ZEMÍ KORUNY ČESKÉ XLV. AKCE NEPTUN

Nejvyšší pohlaváři nacistického Německa byli známí svou láskou k výtvarnému umění. Zejména Adolf Hitler, který původně chtěl být malířem, ale na akademii jej nepřijali, se snažil v Linci vytvořit galerii evropského umění nesoucí jeho jméno. Jeho osobní tajemník Martin Bormann mu sháněl cenná díla po celé okupované Evropě. Pokud původně patřila židovským majitelům, byla zabavena, pokud nežidovským, byla přijata jako dar. Nemenší pílí vynikal říšský maršál Hermann Göring, který si však vytvořil sbírku vlastní. Samo Německo vlastnilo i sbírky a galerie uměnilovných německých králů a knížat kupř. v Mnichově, Drážďanech, Berlínu a Frankfurtu.

Jenomže, jak se na Německo

valila spojenecká vojska Západu i Východu, bylo nutno sbírky chránit před zničením bombami, granáty a nenechavci. Některé státní sbírky byly pro veřejnost uzavřeny již v r. 1939 a během let přestěhovány do podzemních prostor některých hradů, dolů a jeskyní.

O obrovské hodnotě sbírek věděli nejen okupovaní a okradení Holanďané, Belgičané, Francouzi, Poláci, ale i Britové, Sověti a Američané. Jak fronty postupovaly, tak se každá ze spojeneckých mocností snažila vzácná díla získat a zachránit je umístěním ve svých vlastních galeriích.

Již v r. 1943 zakázal generál Eisenhower bombardovat stavební a umělecké památky a v r. 1944 dal sestavit zvláštní jednotku k pátrání po skrytých uměleckých

památkách, jejich obnově a navrácení původním majitelům. Skupinu, kterou vedl kunsthistorik Harvardu, záložní poručík námořnictva George Stout, zavedlo pátrání v roce 1945 do rakouských i bavorských Alp. V tepelně a vlhkostně konstantním prostředí rakouského solného dolu Altaussee nalezla obrazy Michelangela, Dürera, Rubense, Vermeera a mnoha dalších. Díla byla v dobrém stavu a nepoškozena, což není tak samozřejmé, protože místní horníci dostali rozkaz sbírky podminovat a při vstupu cizích vojáků zničit. Horníci se však projevili více Rakušany, než Němci a rozkaz nesplnili.

Nalezená díla byla katalogována a pokud byl znám původní

majitel, byla restituována. Obrazy z drážďanské sbírky starých mistrů byly jako válečná kořist převezeny do leningradské Ermitáže a s velkou pompou vráceny Drážďanům v r. 1955.

Lom Altaussee zřejmě nebyl zdaleka jediným úložištěm. Ještě před sedmi lety bylo u salzburzského občana pana Cornelia Gurlitta, syna jednoho z nacistických „nákupčích“, nalezeno přes 1400 obrazů kdysi zkonfiskovaných židovským majitelům. Takto získaných artefaktů bylo kdysi

v Německu přes 21000 a přestože zejména holandská muzea a galerie pokračují v pátrání a navrácení původním majitelům, musí být v anonymních soukromých sbírkách a neodhalených skrýších ještě mnoho předmětů světového kulturního bohatství. Ostatně, v předchozích kapitolách jsme už zmiňovali tři čtvrtě století trvající pátrání po Jantarové komnatě, která snad má být i někde ve sklepe zámku Frýdlant.

Proč by ne? Vždyť Čechy a zejména Sudety byly posledním místem, kde Němci mohli něco beze svědků zahrabat, na našich hranicích prý mizí stopa i po pancéřovém vlaku s 23 bednami zlatých cihel.

Reálnější varianta však předpokládá rakousko-bavorskou oblast tzv. Alpské pevnosti s Hitlerovým Orním hnízdem a tisíci fanatických ozbrojenců SS. Ostatně americká Stoutova skupina začínala své pátrání právě tam. V jezeře Königsee našla jen plány a součástky zbraní, které měly zvrátit průběh války, ale nestihly. Skupina se tu ale dozvěděla se o zmíněném úkrytu obrazárny v lomech Altaussee a o údajném pokladu ukrytém koncem dubna 1945 v nedalekém jezeře Toplitzsee.

Technické a finanční prostředky k jeho vylovení však nebyly na pořadu dne. Teprve v srpnu 1959 se podařilo z bahnitého dna tohoto jezera za velkého zájmu tisku a televize vylovit bedny s britskými librami. Ty se však ukázaly být výrobky padělatelské dílny koncentračního tábora Sachsenhausen, což potvrdili někteří přeživší vězni. Potápěči vynesli i štočky a archiv padělatelského projektu Bernhard. Další průzkum jezera se uskutečnil v r. 1963, opět s nálezem falešných bankovek.

„Když bylo něco v jezerch rakouských a bavorských, proč by to nemohlo být i u nás?“ dumali čeští novináři. „Na Mácháci asi ne, ale máme málo prozkoumaná jezera v pohraniční části Šumavy,

za války to jako Sudety patřilo Německu, teď to hlídají a izolují pohraničníci, zkusme to prohledat.“

V dubnu 1964 se v hotelu Sirotek nedaleko Železné Rudy ubytovala skupina svazarmovských potápěčů, aby se věnovala svému sportu (a zvědavosti) na nedalekém Černém a o trochu vzdálenějším Čertově jezeře.

„Něco tam je,“ sdělili novinářům Mladého světa. Vylovit však nedokázali nic, ostatně je stále bedlivě střežily hlídky Pohraniční stráže. Ale mezi svazarmovci vzrůstala myšlenka, že když tomu udělají pořádnou reklamu, tak si mohou zapotápět v přírodním nedotčeném prostředí. Myšlenku dál rozvíjel jistý Brychta, který dokázal sehnat kontakty na Československou televizi, ČTK a již v květnu sehnal i nějaké sponzory.

V červnu hotel Sirotek opět hostil skupinu potápěčů, tentokrát

doprovázenou i novináři. V kasárnách pohraničníků se ubytovala skupina armádních ženistů s vybavením na stavbu pontonu a spouštění potápěče ve skafandru.

Prohledávání postupovalo celkem bezvýsledně, někteří přízvaní novináři uzavřený prostor zklamaně opouštěli, ale televize vytrvala, takže mohla natočit a v srpnu odvysílat, že 3. července byly v jezeře objeveny bedny uložené tam ustupujícím wehrmachtem, že byly posléze vytaženy a 14. července odvezeny do Prahy na Ministerstvo vnitra.

Svazarmovci byli pochváleni, novináři na chvíli umlčeni a bedny prozkoumávány.

15. září 1964 svolal tehdejší ministr vnitra Lubomír Štrougal tiskovou konferenci, na které oznámil světu, že v bednách sice žádný poklad nebyl, ale že obsahovaly tajné nacistické dokumenty kompromitující tehdejší představitele sudetoněmeckého hnutí, některé západoněmecké, rakouské a italské poslance a politiky. Také obsahovaly kopie dokumentů o předválečné vraždě rakouského kancléře Dolfusse.

No bomba! Psaly o tom všechny noviny z obou stran železné opony, zabývaly se tím parlamenty. Hlavním dopadem bylo zrušení dvacetileté promlčecí lhůty za nacistické zločiny (měla končit příštím rokem), odchod několika německých, rakouských a italských politiků z veřejného života, ba i několik sebevražd.

Ale pak začaly nějaké pochybnosti.

Když se jeden český voják v opilosti vytahoval, že u toho byl, ale proběhlo to jinak, ještě se to dalo ututlat. Když podobně žvanil jeden opilý major, byl přeložen. Postupně se však přidávali další pochybovači, kteří například mluvili se šoférem, co z Prahy vezl

nějaké bedny na Černé jezero, jindy si někdo vzpomenu na potápěče, který oznámil, že „jede vyzvednout ty čtyři bedny z Černého jezera“ dříve, než mohl vědět, kolik jich je. Ten potápěč, který pak bedny v bahně našel, popsal, jak jej zmíněný Brychta naváděl na správné místo. Nevitání svědci (kolemjdoucí turisté z NDR) viděli shazovat bedny do jezera. Zaměstnanci hotelu Sirotek u piva vzpomínali, jak se celá akce prodlužovala, „protože se pořád na něco čekalo“. Veřejnost se ptala, proč se televizní reportáž vysílá s třítýdením zpožděním a proč má ministr tiskovku se zpožděním dvouměsíčním. Bude pátrání v šumavských jezerech pokračovat? A vůbec, kdo to je ten Brychta?

Průzkum Černého jezera, teď už s názvem Akce Neptun pokračoval i v příštím roce, ale nic nového

nepřinesl a zájem veřejnosti utíchal. Další bedny objeveny nebyly a za zajímavý nález lze označit jen urnu jakéhosi Vratislava Kiese Wettera s datem úmrtí 1923 a z hloubky vylovené tělo muže bez hlavy v civilním obleku z anglické látky (hlava byla nalezena asi 5 m od těla), snad neúspěšný „kolečkář“.

Plešné jezero si potápěči prohlédli jen zběžně. Jednak věděli, že na dně je mnoho nebezpečné munice, jednak s nimi orgány Vnitřní ztrácely trpělivost. Za významnou pomoc při pátrací akci obdržel každý 500 korun – „a mažte odtud“.

K dalšímu prozkoumání Plešného jezera došlo až po dvaceti letech v r. 1984, údajně na popud prvních osídlenců po odsunutých Němcích. Přestože bylo použito i echolotu a byly zaznamenány podvodní odpaly výbušnin, nic podstatného nalezeno nebylo, nebo alespoň nebylo zveřejněno (nějaká ta rezavá přilba nebo děravý ponton se nepočítají).

Ještě předtím však proběhlo Pražské jaro 1968 a v srpnu pak sovětská okupace. Po ní uteklo na Západ několik zajímavých osobností, mezi nimi i jistý Ladislav Bittman, zástupce náčelníka 8. odboru Ministerstva vnitra ČSSR – oddělení desinformací. Za útek

mu hrozil trest nejvyšší, a proto se dal k dispozici americké tajné službě a později přednášel a publikoval o československé Státní bezpečnosti. Mimo jiné přiznal, že on je oním potápěčem Brychtou a autorem i dirigentem celé desinformační akce Neptun. Zveřejněné materiály byly prý autentické, ale Sovětům trvalo strašně dlouho, než je vyjmuli z archivů a dodali do Československa. Ministr proto musel termín tiskové konference a na ní odpálené informační bomby odsouvat. Z hlediska zamýšlených cílů však akce dopadla úspěšně.

Ještě k ukrytým uměleckým sbírkám:

V depozitáři Národního památkového ústavu v Doksaněch bylo rozpoznáno sedm obrazů z těch, které před časem získal koupí

nebo darem Adolf Hitler.

Kláster ve Vyšším Brodě objevil ve svém majetku tři plastiky Hitlerovy sbírky pro Linec, dosud několik let volně vystavené v Hluboké nad Vltavou.

Bonbonek na závěr: V létě 2016 jedna slečna při koupání v proslulém jezeře Königsee našla půlkilogramový zlatý prut s vymazaným označením majitele. Odevzdala jej policii, a protože majitel nebyl dohledán, bylo jí zlato v hodnotě 16 000 eur vráceno.

VEZÍR

PŘÍŠTĚ: NAŠI MOŘEPLAVCI

TERMÍNKA

2021/2022

● TERMÍN

● AKCE

● MÍSTO

30. 4. – 3. 5. 2021	Skare	Máchovo jezero
14.–16. 5. 2021	SEALs – 1. víkend	Ploučnice
21.–23. 5. 2021	KLŠVS – jarní víkend	Brandýs nad Labem
28.–30. 5. 2021	ILŠ Sciens Vincit – zahajovací a seznamovací víkend	Slapy nad Vltavou
28.–30. 5. 2021	Kapka HKVS – Zahajovací víkend	Třebíč
4.–6. 6. 2021	Jarní sraz VS	České Vrbné
11.–13. 6. 2021	KLŠVS – plachetní víkend	Poděbrady
13.–22. 8. 2021	Námořní akademie – letní běh	Nové Mitrovce
20.–29. 8. 2021	SEALs – letní běh	Hněvkovice
20.–29. 8. 2021	ILŠ Sciens Vincit – letní běh	Hněvkovice
20.–29. 8. (5. 9.) 2021	Lodní tesař	Seč
16.–19. 9. 2021	Kapka HKVS – praxe	České Vrbné
28. 9. 2021	Napříč Prahou – přes tři jezy	Praha
1.–3. 10. 2021	Námořní akademie – podzimní víkend	Mimoň
8.–10. 10. 2021	Kapka HKVS – zkouškový víkend	Brno
22.–24. 10. 2021	ILŠ Sciens Vincit – 2. víkend	Zbraslav
5.–7. 11. 2021	SEALs – zkouškový víkend	Pardubice
5.–7. 11. 2021	ILŠ Sciens Vincit – zkušební víkend	ČLK SEALs Pardubice
12.–14. 11. 2021	Podzimní sraz VS	
19.–21. 11. 2021	Námořní akademie – závěrečný víkend	Plzeň
26.–28. 11. 2021	ILŠ Sciens Vincit – závěrečný víkend	Slapy nad Vltavou
2.–5. 6. 2022	Navigamus	Most

elektronická KAPITÁNSKÁ POŠTA

METODICKÝ A INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ HKVS ČÍSLO 67, ÚNOR 2021

Vydává Hlavní kapitanát vodních skautů pro vnitřní potřebu.

Aktuální číslo Kapitánské pošty i archiv starších čísel včetně verzí pro tisk je k dispozici na webu vodni.skauting.cz/kapitanska-posta. Kapitánskou poštu dostávají e-mailem ti, co se přihlásili k jejímu odběru vyplněním formuláře na webu. Pokud si přejete být zařazeni do databáze, vyplňte svůj e-mail v příslušném formuláři. Pokud si nadále nepřejete eKP na svůj e-mail dostávat, stačí napsat na: odber-kp-pdf+unsubscribe@hkvs.cz.

MOKRÉ A MODRÉ STRÁNKY

Jsou vodácké přílohy dětských skautských časopisů – Světýlko a Skaut. Přílohou je dostávají všichni dětské odběratelé těchto časopisů, registrovaní v jednotkách registrovaných s označením „vodní“. Informace najdete na webu vodni.skauting.cz/modkre-stranky, kde si je můžete i stáhnout.

Příspěvky, postřehy, připomínky, informace, pozvánky či fotky zasílejte na adresu: kp@skaut.cz.

Do tohoto čísla přispěli: Vladimír Cvrček – Vezír, Renata Čížková – Renča, Eliška Čapková Ebelová – Šišule, Jan Fischer – Hvězdář, Ondřej Friedrich – Guru, Miroslav Havlík – Mira, Václav Horných – Indy, Jana Karaová – Kulda, Klára Klinderová – Škvrně, Petr Náhlavský – Náhl, David Svoboda – Cedník

Fotografie uvnitř čísla: Václav Bartuška, Klára Čenovská – Chobot., Václav Horných – Indy, Klára Klinderová – Škvrně, Václav Zedínek – Vašek, Jan Zídek – Čajlí, archiv přístavu Eskadra Ostrava

Foto na titulní straně: Filip Šrámek – Sid

Redakční rada: Jana Karaová – Kulda, Klára Klinderová – Škvrně, David Svoboda – Cedník, Miroslav Havlík – Mira

Korektury: David Svoboda – Cedník • **Sazba:** Klára Klinderová – Škvrně

Pravidla skautské regaty Skare 2020–2022

schválena HKVS dne 10.1.2020

technická novela ze dne 23.3.2020

příloha č.2: Definice limitů plochy plachet a způsobu měření ze dne 18.2.2021

OBSAH:

A. SKARE	3
A.1 Závody	3
A.2 Tratě	3
A.2.1 Trať mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu	3
A.2.2 Modrá stuha HKVS	3
A.3 Kategorie	3
A.3.1 Obecná pravidla	3
A.3.2 Lodě s plochou plachet větší než 12 m ²	4
A.3.3 Kategorie pro Mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu	4
A.3.3.1 Skautské oplachtěné plavidlo	4
A.3.3.2 Volné skautské plavidlo	4
A.3.3.3 OPEN	4
A.3.4 Kategorie pro Modrou stuhu HKVS	5
A.4 Trofeje	5
A.4.1 Mistr republiky vodních skautů v jachtingu	5
A.4.2 Modrá stuha HKVS	5
A.4.2.1 Štít konstruktérů	5
A.4.2.2 Modrá stužka	5
B. PRŮBĚH ZÁVODU	6
B.1 Vybavení soutěžících	6
B.2 Vybavení lodí	6
B.3 Technická přejímka	6
B.4 Rozjízdky a umístění	7
B.4.1 Mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu	7
B.4.2 Modrá stuha HKVS	7
B.5 Start, cíl a pohyb na trati	7
B.5.1 Start	8
B.5.2 Cíl	8
B.5.3 Plavba na trati	9
B.5.4 Zakázané činnosti	9
B.5.5 Převržení a přijetí pomoci	10
B.6 Diskvalifikace a tresty za porušení pravidel	10
B.7 Protesty	10
PŘÍLOHY:	
Příloha č. 1 – Vlajky kategorií	11
Příloha č. 2 – Definice limitů plochy plachet a způsobu měření	12

A. SKARE

A.1 Závody

Mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu

Okruhový závod plachetnic

Modrá stuha HKVS

Dálková plavba plachetnic

A.2 Tratě

Oba závody se jedou na specifických tratích. Dodržení charakteru tratí oba závody odliší a vtiskne jim specifický ráz. Tratě se pro oba závody vytyčují bójkami či jiným vhodným způsobem.

A.2.1 Trať mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu

Mistrovství se jede jako okruhový závod. Kromě startovní a cílové čáry je závodní trať vymezena třemi značkami – bójemi – návětrnou, závětrnou a boční. Trať regaty nemusí být trojúhelník, ředitel závodu může rozhodnout o vytyčení tratě jiného tvaru.

Velikost, poloha a tvar trati se volí především podle místních podmínek, využitelné a sledovatelné vodní plochy, síly a směru větru apod.

Pro vyznačení trati je potřeba 5–7 bójek. Dvě pro vyznačení startovní čáry, dvě pro vyznačení cílové čáry (start a cíl mohou být sloučeny) a tři pro vyznačení bodů obratu na trati. Bójky je možno nahradit zakotvenými loděmi rozhodčích. Na každé z otočných bójek je doporučen nejméně 1 rozhodčí, na startovní a cílové čáře minimálně 2 rozhodčí. Počet kol se vypisuje pro jednotlivé věkové kategorie.

Při větším množství lodí, pokud to místní podmínky a vodní plocha dovolí, může být postavena i další trať regaty, která může mít odlišný tvar.

A.2.2 Modrá stuha HKVS

Trať Modré stuh HKVS se volí podle místních podmínek v délce cca 4–12 km. Na trati je umístěna jedna otočná značka a společná startovní a cílová čára. Na vyznačení trati je potřeba tři bójek, dvě pro vyznačení společné startovní a cílové čáry a jedna pro označení obrátky.

A.3 Kategorie

A.3.1 Obecná pravidla

Aby mohla být kategorie realizována, musí se jí zúčastnit minimálně 5 plavidel ze 2 různých přístavů/středisek. Při nesplnění této podmínky budou lodě hodnoceny ve vyšší kategorii.

V případě vyššího počtu srovnatelných plavidel může být vyhlášena další kategorie.

Věk je určen ročníkem narození, (např. věk určený do 11 let = nesmí mít 12. narozeniny v roce závodu = pro závod v roce 2020 splňují ročníky narozené v roce 2009 a mladší).

A.3.2 Lodě s plochou plachet větší než 12 m²

V kategoriích, které umožňují závodit lodím s plochou plachet větší než 12 m² základního oplachtění, musí být vůdce plavidla schopen prokázat způsobilost k vedení tohoto plavidla a jeho registraci.

A.3.3 Kategorie pro Mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu

A.3.3.1 Skautské oplachtěné plavidlo

Lod' P550 a libovolná oplachtěná pramice (spinakr není povolen).

Kategorie Q – Vlčata a žabičky

min. 4 členové posádky, věk do 11 let

libovolná takeláž, max. 7 m² plachet, povinná schopnost snížit na max. 5 m²

Kategorie S – Skauti a skautky

min. 3 členové posádky, věk do 15 let

libovolná takeláž, max. 7 m² plachet, povinná schopnost snížit na max. 5 m²

Kategorie R – Roveři a rangers

min. 2 členové posádky, věk do 18 let

libovolná takeláž, max. 7 m² plachet, povinná schopnost snížit na max. 5 m²

Kategorie D – Dospělí

libovolná posádka, věk neomezeně

libovolná takeláž, max. 7 m² plachet, povinná schopnost snížit na max. 5 m²

A.3.3.2 Volné skautské plavidlo

Lod' P550 a libovolná oplachtěná pramice, kánoe, vícekánoe a libovolná loď vlastní konstrukce, vyjma tříd registrovaných dle ČSJ

Kategorie VŽ – Volná žáci

libovolná posádka, věk do 15 let

libovolná takeláž, max. 12 m² plachet, povinná schopnost snížit na max. 7 m², libovolný spinakr

Kategorie VD – Volná dospělí

libovolná posádka, věk neomezeně

libovolná takeláž, max. 12 m² plachet, povinná schopnost snížit na max. 7 m², libovolný spinakr

A.3.3.3 OPEN

Lodní třídy registrované dle ČSJ a ostatní plavidla

Třídové lodě dle ČSJ mohou být hodnoceny kromě vypsanych kategorií i ve společné kategorii „třídové lodě dle ČSJ“ na základě času v cíli a hendikepů pro jednotlivé třídy.

Kategorie OŽ – Open žáci

věk do 15 let, plachetnice Optimist, Kadet, RS Feva

Kategorie OD – Open dospělí

věk neomezeně, libovolná třídová plachetnice podle seznamu ČSJ a ostatní plavidla

A.3.4 Kategorie pro Modrou stuhu HKVS

Modrá stuha – libovolná plachetnice

Neomezená posádka (vlčata a žabičky nesmí jet samy), neomezená plocha plachet.

Štít konstruktérů – volné skautské plavidlo

Lod' P550 a libovolná oplachtěná pramice, kánoe, vícekánoe a libovolná loď vlastní konstrukce, vyjma tříd registrovaných dle ČSJ.

Neomezená posádka (vlčata a žabičky nesmí jet samy), **neomezená plocha plachet.**

Lodě přihlášené v kategorii Štít konstruktérů jsou automaticky hodnoceny i v kategorii Modrá stuha.

Modrá stužka – skautské oplachtěné plavidlo

Lod' P550 a libovolná oplachtěná pramice.

Neomezená posádka (vlčata a žabičky nesmí jet samy), **plocha plachet max 7m².** *Lodě přihlášené v kategorii Modrá stužka jsou automaticky hodnoceny i v kategoriích Štít konstruktérů a Modrá stuha.*

A.4 Trofeje

A.4.1 Mistr republiky vodních skautů v jachtingu

Titul získávají vítězné posádky jednotlivých kategorií skautských plavidel závodu Mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu.

A.4.2 Modrá stuha HKVS

Právo nosit Modrou stuhu získává loď, která zvítězí v absolutním pořadí závodu o Modrou stuhu HKVS.

A.4.2.1 Štít konstruktérů

Trofej získává oplachtěné skautské plavidlo s libovolnou plochou plachet a libovolným spinakrem, které se nejlépe umístilo v závodu o Modrou stuhu HKVS.

A.4.2.2 Modrá stužka

Trofej získává oplachtěná skautská pramice do 7 m² plachet, která se nejlépe umístila v závodu o Modrou stuhu HKVS.

B. PRŮBĚH ZÁVODU

B.1 Vybavení soutěžících

Vybavení posádek musí zaručovat jejich bezpečnou plavbu.

Vesty – všichni soutěžící musejí být na všech závodech povinně vybaveni plovacími vestami (plovací vesta musí být certifikovaná s potvrzením o shodě pro použití pro vodácký sport nebo vztlakem minimálně 60 N). Závodník nesmí z vesty vypadávat a vesta musí mít pevná ramínka, aby bylo možné za ně při záchraně vytáhnout závodníka z vody. Plovací vesty musejí mít soutěžící nasazeny a řádně připevněny již při příchodu na start, mají je na sobě po celou dobu závodu a mohou je odložit až po vystoupení z lodi na břeh. Sundání vesty na vodě je trestáno diskvalifikací posádky. Vesty je nutno nasadit i pro případ manipulace s lodí na vodě mimo závod.

B.2 Vybavení lodí

Vybavení musí zaručovat bezpečnou plavbu a případnou možnost samozáchranu.

Pádlá – všechny lodě musejí být vybaveny minimálně dvěma pádly nebo vesly, výjimku tvoří jednopádkové lodě (jedno pádlo).

Úvazové lano – všechny lodě musejí mít připevněno úvazové lano min. průměru 8 mm a min. délky 5 m. Výrazně se doporučuje lano plovoucí.

Vylévačka – všechny lodě musejí mít dostatečně velkou vylévačku (pro pramice nestačí 2l PET lahev), která musí být připevněna k lodi provázkem dostatečně dlouhým, umožňujícím vylévání vody z lodě.

Číselné označení – všechny lodě musejí mít číselné označení lodě viditelně umístěné na plachtě z obou stran a o minimální výšce 20 cm.

Vlajky – pro lepší rozlišení lodí na trati rozhodčími, ale i diváky, se doporučuje označit každou loď vlajkou přístavu nebo oddílu.

B.3 Technická přejímka

Technická přejímka probíhá před startem závodů, kontroluje se vybavení lodi a posádky.

Jury zkontroluje vybavení lodi a posádky, trup a oplachtění lodi podle toho, do jaké kategorie jsou zařazeny.

Za předepsané vybavení lodi, její stav a vybavení posádky během všech rozjížděk zodpovídá ten, kdo loď do závodu přihlásil. Tento člověk se nazývá „správce“ (obvykle to je kapitán oddílu, vlastník lodi apod.). Jméno správce a kontakt na něj (jméno, email, mobil) musejí být uvedeny v přihlášce.

Pokud se zjistí technické nedostatky při přejímce lodi, resp. nedostatky ve vybavení závodníků, tyto musejí být neprodleně odstraněny. Loď, jež svým stavem vykazuje nedostatky, příp. pokud nedostatky vykazuje její vybavení nebo vybavení její posádky, nesmí být připuštěna ke startu.

Pokud se zjistí v průběhu závodu technické nedostatky lodi, resp. vybavení závodníků nebo lodi, jsou tyto nedostatky trestány diskvalifikací.

B.4 Rozjízd'ky a umístění

B.4.1 Mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu

Podle počtu účastníků v jednotlivých třídách a kategoriích se závod dělí na samostatné rozjízd'ky. V rámci kategorií je možno startovat ve společných rozjízd'kách, ale ty jsou samostatně hodnoceny. V jednotlivých kategoriích se, pokud to čas, schopnosti soutěžících a přírodní podmínky dovolí, jede více rozjízděk.

O systému rozjízděk rozhodne jury podle místních podmínek, především podle velikosti trati, síly větru v době konání závodu a počtu přihlášených lodí v jednotlivých kategoriích.

Jury může rozhodnout o ukončení rozjízd'ky po projetí alespoň vítězných lodí rozjízd'ky cílem. Ostatní lodě v závodě jsou klasifikovány podle pořadí na poslední jimi objeté bójce a rozjízd'ka je jim považována za dokončenou.

V cíli rozjízd'ky se stanovuje pořadí jednotlivých lodí, čas se neurčuje.

Lodě, které nedokončí rozjízd'ku (= lodě které nejsou v okamžiku ukončení rozjízd'ky na trati nebo přijaly pomoc po převržení), se umístí na společném posledním místě (např. při čtrnácti klasifikovaných lodích na čtrnáctém místě, i když před nimi nemusí být některá místa obsazena).

Lodě, které byly diskvalifikovány nebo nenastoupily k rozjízd'ce, se umístí na společném posledním místě, které vychází z celkového počtu přihlášených lodí do závodu a do dalších rozjízděk nastupují.

(např. pokud do závodu bylo přihlášeno 18 lodí, jedna vůbec nenastoupila na start, jedna neodstartovala a dvě byly diskvalifikovány, pak prvních osm lodí bude umístěno na prvním až osmém místě, lodě, které nedokončily rozjízd'ku, budou na společném čtrnáctém místě a lodě diskvalifikované, nenastoupivší a neodstartovavší na společném osmáctém místě).

V rozjízd'kách se určuje pořadí, které se z jednotlivých rozjízděk po skončení závodu sečte. Kdo obdrží nejnižší počet bodů, vítězí. Pokud se odjede více rozjízděk než tři, nejhorší výsledek se škrtná. Pokud dojde k rovnosti bodů, rozhodne mezi těmi, kteří dosáhli stejného výsledku, dodatková tabulka, ve které se započtou všechny výsledky. Pokud dojde i tak k rovnosti bodů, je lepší ta loď, která obsadila lepší místo v poslední rozjízd'ce, kde lodě neobsadily společné umístění.

B.4.2 Modrá stuha HKVS

Jede se jeden společný závod bez rozlišení věkových kategorií. Pouze vlčata a žabičky nesmějí jet samy. V cíli závodu se stanovuje pořadí jednotlivých lodí, čas se neurčuje.

Po skončení závodu jsou vyhodnocena zvlášť pořadí celkové a dále pro skautské oplachtěné plavidlo do 7 m² a Skautské plavidlo OPEN s libovolnou plochou oplachtění.

Propůjčují se tyto trofeje: Modrá stuha HKVS, Štít konstruktérů, Modrá stužka.

B.5 Start, cíl a pohyb na trati

Pohyb na trati ve vztahu k ostatním účastníkům plavebního provozu se řídí vždy Pravidly plavebního provozu, z něhož mohou být pro závod poskytnuty určité výjimky. Způsob startu, projetí cíle a pohyb na trati se řídí dokumentem ČSJ „Závodní pravidla jachtingu CZE“.

V případě rozporu mezi „Pravidly SKARE“ a „Závodními pravidly jachtingu CZE“ mají přednost pravidla SKARE.

Důraz se klade především na správné odstartování, správné projetí cílem, dodržení trati a korektní chování vůči ostatním účastníkům závodu. Výklad těchto základních pravidel je vždy proveden před startem závodu (to se týká především práva jízdy, vyznačení trati, které nemusí být zcela standardní, a platnosti projetí startem a cílem).

B.5.1 Start

Lodě jsou vpuštěny na trať minimálně 10 minut před startem závodu. Start je ohlašován akustickým signálem a případně zároveň vlajkou na vlajkovém stožáru startovní lodě. První signál je přípravný 4 minuty před startem (~~od tohoto okamžiku se nesmí používat pádla a zakázané způsoby pohonu dle B.5.4.~~), druhý signál je 1 minutu před startem. Třetí signál označuje vlastní okamžik startu. S každým signálem je doporučeno vyvěsit příslušnou vlajku (vlajky).

Od signálu označujícího ~~jednu~~ čtyři minuty do staru začínají platit závodní pravidla (~~tedy zákaz pádel, tresty za porušení pravidel,...~~)¹. Loď, která se po tomto signálu ocitne na dráhové straně startovní čáry, musí být na tuto skutečnost upozorněna akustickým a případně i vizuálním signálem (vlajka X) a musí se vrátit zpět za startovní čáru přes jedno z jejich prodloužení (= okolo startovní bójky).

Platně projede startem ta loď, která po odeznění startovního signálu přetne startovní čáru v prostoru mezi bójkami správným směrem. Platnost startu potvrzují rozhodčí do zápisu.

Tabulka: vizuální a akustická znamení

Čas do startu	Vizuální znamení	Akustické znamení	Význam
10 minut	třídová vlajka	Jeden zvuk	Vyzývací znamení
4 minuty	„P“ – přípravná vlajka	Jeden zvuk	Přípravné znamení
1 minuta	„P“ – přípravná vlajka spuštěna	Jeden dlouhý zvuk	1 minuta do startu
0 minut	Třídová vlajka spuštěna	Jeden zvuk	Start
--	„N“	Tři zvuky	Přerušení / ukončení rozjížděky
--	„X“	Jeden zvuk	Předčasné protnutí startovní čáry

B.5.2 Cíl

Cílem projede platně ta loď, která protne cílovou čáru mezi bójemi správným směrem po korektním absolvování celé trati. Bóje, které vyznačují trojúhelníkovou trať, se musejí míjet vždy stejným bokem lodě. Kterým bokem se bójky míjejí, určí hlavní rozhodčí závodu. V případě alternativní tratě může ředitel závodu rozhodnout o míjení i druhým bokem lodě.

¹ Technická novela ze dne 23.3.2020

B.5.3 Plavba na trati

Výňatek ze závodních pravidel jachtingu CZE, část 2, „potkávání lodí“

10. Na opačném větru – když jsou lodě na opačném větru, loď na větru zleva (= ráhno vpravo) se musí vyhýbat lodi na větru zprava.

11. Na stejném větru, krytí – když jsou lodě na stejném větru a v krytí (= jedna loď není zcela před druhou), návětrná loď (= loď výše proti větru) se musí vyhýbat lodi závětrné.

12. Na stejném větru, bez krytí – když jsou lodě na stejném větru a nejsou v krytí (= jedna loď je zcela před druhou), loď zcela vzadu musí uhýbat lodi zcela vpředu.

13. Při obracení – poté, co loď překročí směr přídí proti větru, musí se vyhýbat jiným lodím, dokud není na směru ostře proti větru. Během této doby neplatí pravidla 10, 11 a 12. Jestliže se obrací současně dvě lodě, musí se vyhýbat ta, která je vlevo od druhé, nebo ta, která je vzadu.

14. Zabránění doteku – jestliže je to rozumně možné, loď musí zabránit doteku s jinou lodí, avšak loď s právem plavby nebo s právem na místo u značky (= u bójky):

(a) nemusí jednat k zabránění doteku, dokud není jasné, že se jiná loď nevyhýbá,

(b) musí být zproštěna viny, jestliže porušila toto pravidlo a dotyk nezpůsobil škodu nebo zranění.

15. Získání práva plavby – když loď získá právo plavby, musí dát zpočátku druhé lodi místo k vyhýbání, pokud nezískala právo plavby jednáním druhé lodi.

16. Změna směru – když loď s právem plavby mění směr, musí dát druhé lodi místo k vyhýbání.

18. Místo u značky (= bójky) – Pokud jsou dvě lodě v krytí v okamžiku, kdy jedna z nich vpluje do zóny (= kruh okolo bójky o poloměru tří délek trupu lodi), musí vnější loď ponechat vnitřní lodi (= té blíže k bójce) dostatečné místo pro obeplutí bójky. Pokud lodě při dosažení zóny nejsou v krytí, má přednost plavby ta loď, která dosáhla zóny dříve.

B.5.4 Zakázané činnosti

Výňatek ze závodních pravidel jachtingu CZE, část 4:

Pumpování, kývání lodi, strkání – opakované pohyby jakékoli plachty nebo pohyby těla příčně nebo podélně vzhledem k lodi, kývání lodi vyvolané opakovanými pohyby těla nebo nastavováním plachet, náhlé pohyby těla vpřed, prudce zastavené.

Rudlování – opakovaný pohyb kormidlem, který pohání loď vpřed nebo zabraňuje pohybu vzad.

Jiné způsoby pohonu vyjma plachet.

Výjimky:

Když je loď na směru výše než ostře proti větru a je bez pohybu nebo se pohybuje pomalu, může zarudlovat, aby se dostala na směr ostře proti větru.

B.5.5 Převržení a přijetí pomoci

Při převržení a přijetí pomoci není loď diskvalifikována, ale rozjíždka je jí považována za nedokončenou. V případě záchrany svépomocí smí loď pokračovat v závodě.

Při vážné technické závadě, která se vyskytne v průběhu rozjíždky (např. zpřetrhané vanty, upadlé kormidlo, zlomený stěžň) smí posádka dopádlovat ke břehu a na břehu přijmout nezbytnou technickou pomoc pro odstranění závady a smí pokračovat v závodě.

B.6 Diskvalifikace a tresty za porušení pravidel

O dodatečných trestech za porušení pravidel rozhoduje jury. Vzhledem k povaze závodu lze uložit pouze tresty posunu v pořadí, případně diskvalifikace.

Za nedodržení trati je možné uložit pouze trest diskvalifikace. To se týká i nesprávného přetnutí startovní, případně cílové čáry. Zvláště v závodech na trojúhelníku musí rozhodčí pečlivě sledovat počet odjetých kol. Nesprávné projetí startem nebo cílem může samozřejmě závodník odčinit opětovným pokusem.

Závodník může odčinit některá svoje provinění proti pravidlům přímo v závodě alternativními tresty. Pokud dojde k dotyku bóje nebo soupeřovy lodi, která je v právu jízdy, odpluje provinivší se loď co nejdříve mimo trasu závodu a vykoná obrátku o 360 °.

B.7 Protesty

Protesty k porušení těchto pravidel se podávají v období, které začíná ukončením rozjíždky (případně ukončením poslední rozjíždky v souvislé řadě, jede-li se více rozjížděk po sobě) a trvá půl hodiny. Protest musí být podán písemně.

Protesty k výsledkům rozjíždky se podávají v období, které končí půl hodiny po veřejném oznámení vyvěšení výsledků kategorie (např. na nástupu).

Písemný protest by měl obsahovat jednoznačnou identifikaci rozjíždky (např. 2. skautská v sobotu) a plachetní číslo lodí (lodí), kterých se týká.

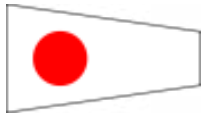

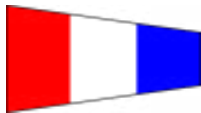

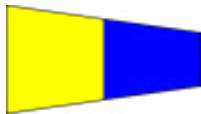

Při podání protestu je požadován vklad ve výši 50,- Kč ve prospěch Skare, který je v případě uznání protestu vrácen.

Protest podává kormidelník lodi, v jejíž prospěch by mělo být po protestu rozhodnuto. U kategorií vlčata, žabičky, skauti a skautky podává protest společně kormidelník lodi s dospělým činovníkem svého oddílu/přístavu.

Protesty se týkají pouze porušení pravidel, případně porušení ustanovení Pravidel plavebního provozu. Protest řeší jury závodu po vyslechnutí všech stran zainteresovaných v protestu na základě pravidel. Pokud byla situace řešená protestem sledována i rozhodčím, bere se zřetel především na výpověď rozhodčího. Poklesky jiných soutěžících mimo rámec pravidel, ale v rámci skautské cti, nelze protestem řešit.

Příloha č. 1: Vlajky kategorií

1. Mistrovství republiky vodních skautů v jachtingu

Kategorie Q	vlčata a žabičky		číslice 1 vlajkové abecedy
Kategorie S	skauti a skautky		číslice 2 vlajkové abecedy
Kategorie R	roveři a rangers		číslice 3 vlajkové abecedy
Kategorie D	dospělí		číslice 4 vlajkové abecedy
Kategorie VŽ	volná žáci		číslice 5 vlajkové abecedy
Kategorie VD	volná dospělí		číslice 6 vlajkové abecedy
Kategorie OŽ	open žáci		číslice 7 vlajkové abecedy
Kategorie OD	open dospělí		číslice 8 vlajkové abecedy

2. Modrá stuha HKVS

Všechny kategorie v závodě Modrá stuha HKVS startují vždy současně

Modrá stuha
Štít konstruktérů
Modrá stužka

číslice 0 vlajkové abecedy

Zdroj obrázků: https://en.wikipedia.org/wiki/International_maritime_signal_flags

Příloha č.2:

Definice limitů plochy plachet a způsobu měření

2.1 Dodržení limitu plochy plachet

- a) Za vyhovující se považuje plachta (plachty), jejíž plocha (součet ploch) vyjádřená v metrech čtverečních s přesností na dvě desetinná místa nepřekročí limit kategorie o více než 5 %. (Limit 7 m² splňují plachty menší nebo rovny 7,35 m²).
- b) Každá loď, přihlášená do kategorie s limitem plochy plachet, musí nejdéle s přihláškou do závodu doložit plochu nesených plachet Certifikátem dle bodu 2.2
- c) U plachty (plachet), jejíž plocha (součet ploch) vyjádřená v metrech čtverečních s přesností na dvě desetinná místa překročí limit kategorie o více než 2,5 %, je vyžadován Certifikát s potvrzením o přeměření. Potvrzení vydává po přeměření plachty pověřený rozhodčí Skare s platností na jeden rok. (Pro limit 7 m² platí pro loď s plochou větší než 7,18 m²).
- d) Při protestu proti ploše plachet jsou plachty přeměřeny pověřeným rozhodčím Skare.
- e) Nové plachty (nebo úpravy stávajících) v kategoriích omezených plochou plachet jsou navrhovány podle nejlepšího svědomí tak, aby se svou plochou vešly do limitu kategorie, aniž by limit překročily. (Tedy např. na 7,0 m²). Toleranční pole 5 % plochy nad limit kategorie slouží především jako rezerva pro výrobu plachet a změnu jejich rozměrů používáním a stárnutím.

2.2 Certifikát plochy plachet

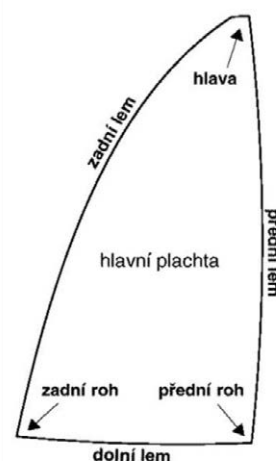
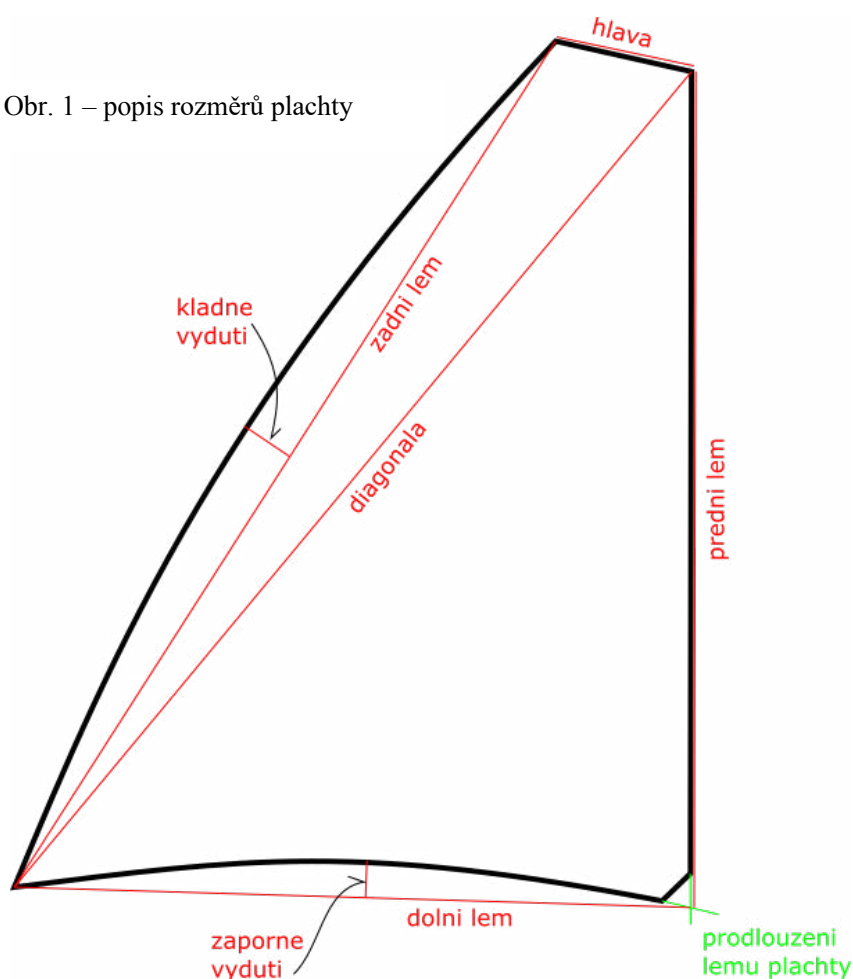
- a) Certifikát slouží jako průkaz o měření plochy plachet.
- b) Certifikát obsahuje údaje pro identifikaci plachty (*plachetní číslo, majitel, kontakt*), rozměrové údaje pro výpočet plochy (*délky předního, dolního a zadního lemu, výšky vyduť lemu, délku hlavy a diagonály...*), vypočtenou hodnotu plochy, datum měření a jméno zodpovědné osoby.
- c) Certifikát je možné trvale uložit v databázi plachetního registru skautských jachet – po zaslání na adresu plachetni.registr@hkvs.cz. Všechny platné certifikáty uložené v databázi registru jsou k přihláškám přikládány automaticky.
- d) Připravený formulář (excelový soubor) Certifikátu je k dispozici ke stažení ze stránek skare.skauting.cz/pravidla a ze stránek HKVS ze sekce „P550/Registr skautských jachet“

2.3 Měření plochy plachet

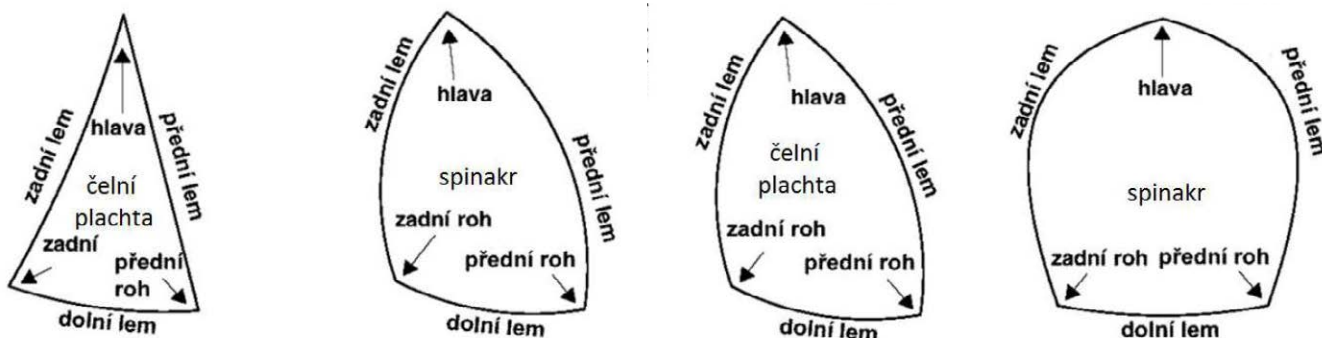
- a) Plocha plachet pro potřeby těchto pravidel se počítá jako průmět plachty do plochy. Vyduť plachty se neuvažuje.
- b) Pro měření musí plachta splňovat tyto podmínky:
 - nesmí být připevněna ke kulatině nebo k lanoví
 - musí být dostatečně napnuta, ale pouze takovou silou, aby se odstranily vrásky napříč směru, ve kterém bude měření prováděno
 - současně lze provádět měření pouze jednoho parametru
- c) Průmět plachty do plochy je dán přímou vzdáleností **rohových bodů** plachty, které jsou spojeny přímkami nebo kruhovými oblouky. Kruhové oblouky prochází příslušnými dvěma rohovými body a jsou definovány výškou nad jejich přímou spojnicí (Obr. 1).

- d) Rohové měřicí body plachet se určují jako průsečíky lemů plachty prodloužených dle potřeby (Obr. 2-7).
- e) Plocha je dána součtem ploch jednoduchých geometrických tvarů:
- Pro trojúhelníky je plocha dána polovinou součinu základny a výšky.
 - Pro kruhovou úseč je plocha dána dvěma třetinami součinu základny a výšky. Základna kruhové úseče je délka lemu, výška je výška vydutí.
- f) Pro tunýlek plachty se odečítá plocha určená délkou tunýlku násobenou čtyřmi třetinami průměru kulatiny, na kterou je tunýlek navlečen.
- g) Rozměry se určují s přesností na jednotky centimetrů. Plocha plachty se určuje s přesností na setiny m^2 při aritmetickém zaokrouhlování.

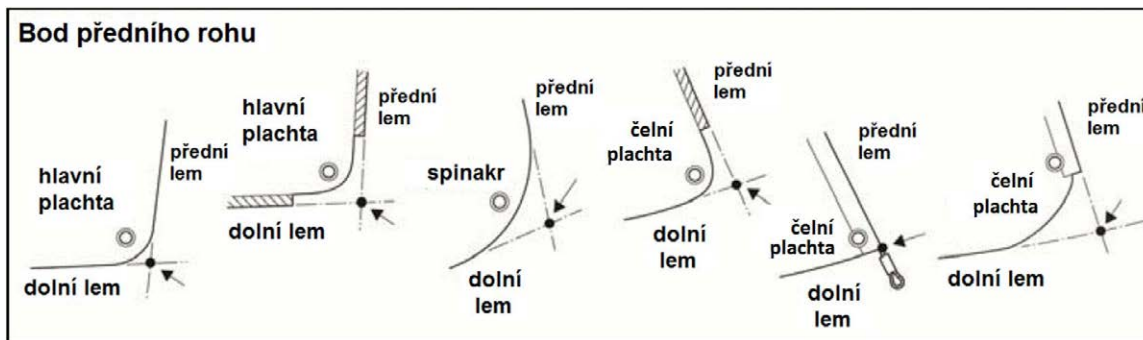
Obr. 1 – popis rozměrů plachty

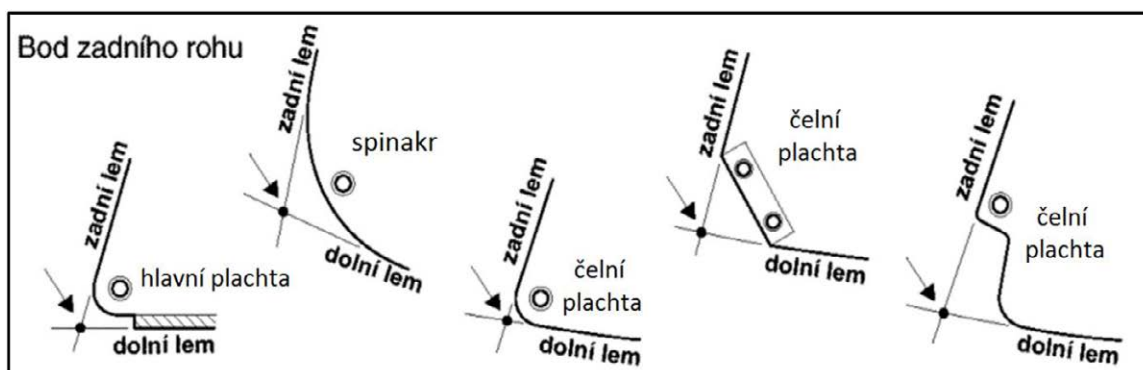
Obr. 2 – Rohové body plachty

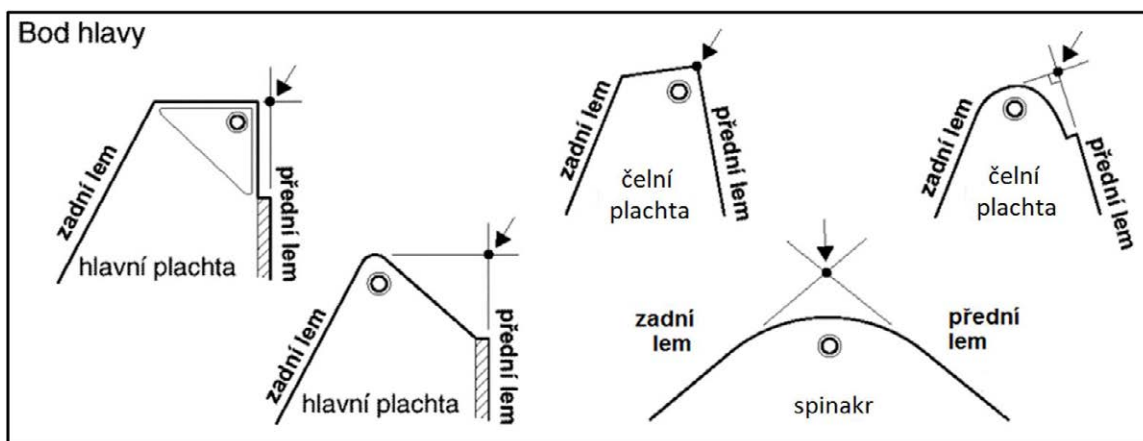
Obr. 3 – Rohové body plachty

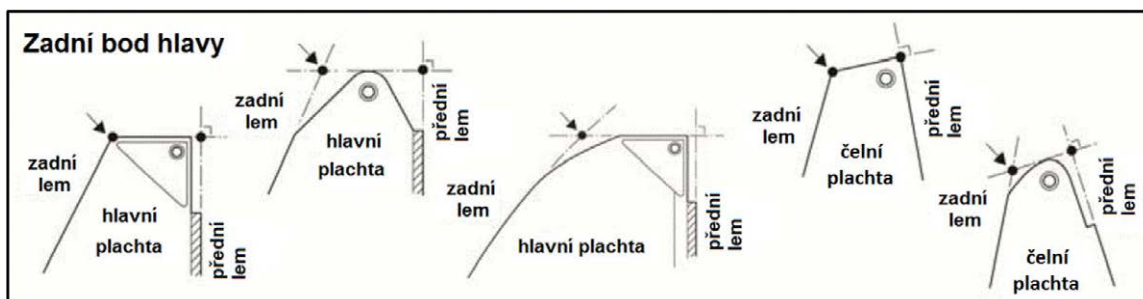
Obr. 4 – bod předního rohu

Obr. 5 – bod zadního rohu

Obr. 6 – bod hlavy

Obr. 7. – zadní bod hlavy

Obrázky 2-7 převzaty z Technických pravidel jachtingu 2017-2020.